МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 24 декабрь 1959 шу № 103 (2415) Мах 20 кап.

1959 ШЕРА 22 ДЕКАБРЕ ВАЙ ДАЬХЕН СТОЛИЦЕ— МОСКВЕ ХЬАЙИЙЛАЙ СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМАХ БОЛА

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1959-ча шера 22-ча декабре Йоккхача Кремлевски двореце хьайийлар ССКП Центральни Комитета Пленум.

ЦК Пленумо дувца аьнна чIоагIдир ер дешаш:

Юрта боахам дIахо дегIабоалабарах (лаьттанца деш дола балхаш тоадареи, ялат, шекар ду свеклаш, боамби, кхыйола технически культураш, коартолаш, баьца дaараш, сомаш, комсаш, лаьттах хьатIайоала кхыйола продукташ дукхагIа яхареи хьакъехьа, юкъара берзабаь бола хьайбай боахам дегIабоалабареи, дулх, шура, тха, фуаш, кхыйола хьайбай продукташ дукхагIа яхареи хьакъехьа, колхозаши совхозаши кадращца чIоагIъяра хьакъехьа, юрта боахама дIахо механизаци яра, къахьегама овсарал лакхъяра, продукцега шийга дIадодар чухьанахьа даккхара хьакъехьа колхозий юкъара боахам чIоагIбареи колхозникий материальни хьал-торо тоадареи хьакъехьа ССКП XXI съездои ЦК декабрьски (1958 ш.) Пленумои яь решенеш кхоачашъяра де дезача гIулаккхех) — докладаш: РСФСР Министрий Совета, Украина Компарте ЦК, Казахстана Компарте ЦК, Белоруссе Компарте ЦК, Узбекски Компарте ЦК, Таджикистана Компарте ЦК, Азербайджана Компарте ЦК.

Iуйрийна хиннача заседане ЦК Пленумо ладийгIар ССКП ЦК Президиума членалла кандидат а РСФСР Министрий Совета председатель а волча нов. Д. С. Полянске, ССКП ЦК Президиума членалла кандидат а Украина Компарте ЦК хьалхара секретарь а волча нов. Н. В. Подгорне, ССКП ЦК Президиума член а Казахстана Компарте ЦК хьалхара секретарь а волча нов. Н. И. Беляева яьча докладашка.

Сайрийна хиннача заседане ладийгIар ССКП ЦК Президиума членалла кандидат а Белоруссе Компарте ЦК хьалхара секретарь а волча нов. К. Т. Мазуровеи, Узбекистана Компарте ЦК хьалхара секретарь волча нов. Ш. Р. Рашидовеи яьча докладашка.

ЦК Пленума балхаца дакъа лаца цига хьийха ба ЦК членаш боаца обкомий, крайкомий, союзни республикашкарча компартей ЦК хьалхара секретараш, юрта боахам лелабеш бола союзни республикай компартей ЦК, парте крайкомийи обкомийи секретараш, союзни республикай ЦК, парте крайкомийи обкомийи юртбоахама отделий заведующеш, парте райкомий цхьабола секретараш; союзнии автономнии республикай Министрий Советий председателаш, юрта боахамга хьожаш бола союзни республикай Министрий Советий председателий заместителаш, совнархозий председателаш, союзни а автономни а республикай юрта боахама министраш, краяй, областий юрта боахама управленей начальникаш, союзни республикай хина боахамий министраш; совхозни трестийи совхозийи цхьабола директораш; Iилмахой, колхозий председателаш, юрта боахама дикагIа бола болхлой; тракторашч юртбоахама машинаши ярна йолча паччахьалкхени специальнии конструкторски бюро начальникаши керттера конструктораши, заводий керттера инженераши, тракторни заводийи, хIаьта юртбоахама машинаш еча лоархIамегIарча заводийи директораши керттера инженераши; юрта боахама механизаци ярна йолча Iилма-тохкама институтий кулгалхой, министерствайи центральни ведомствайи кулгалду кхыбола болхлой; центральни газетийи журналийи редактораш; ССКП ЦК аппаратера бехктокхама болхлой.

ССКП ЦК Пленум ший болх дIахо хьош я.

Республикерча хьайбаш леладерий лоархIаме декхараш

Денгара-денга яржаш латт вай республикерча юртбоахама къахьегамхошта юкъе ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра духьа йолаяь социалистически яхь. Дика оарцагIабаьннаб колхозникаши совхозий болхлойи семилетка хьалхара шу толамца чакхдаккха, бIаьстан балхашта бокъонца кийчо е, деррига хьайбаш дика Iангара даха.

ЧIоагIа лоархIам болаши йоккха тIехьале йолаши гIулакх да вай республике хьайбаш леладар. Юртбоахама производства керттера дакъа да из вайцига. Цудухьа хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара Коммунистически парте белгалдаьха гIулакхаш чакхдахарца общественни хьайбаш дебаде, дикача фух дола хьайбаш доладарца цар продуктивность лакхъе гIерташ боахк вай республикера юртбоахама къахьегамхой. Уж дага ба сага сих дулх, даьтта, шура яккхара гарггарча шерашка Америка ВIашагIкхийттача Штаташта тIехьакхе вай халкъо лоаттабеча къовсаме ондда дакъа лаца.

1959 шу — семилетка хьалхара шу — чакхдоалаш латт. Советски наьха доккхал де йиш йолаш дика чакхдоал из. Боахам тоабара, культура дегIайоалаяра, наьха хьал-торо лакхъяра доккхий гIулакхаш карагIдаьннад вай халкъа укх шера. Шоаш даьхача толамаша дегаш гIоздаьха а тIайоагIача хана кхы а доккхегIа къахьегама толамаш даха хьинар ураэтта а ба советски нах.

Вай республика тIехкхоачашъяьй шера йола паччахьалкхенга дулх, фуаш, тха дохкара план. Дукха районаш я республике паччахьалкхенга шура йохкара планаш тIехкхоачашъяь а. Декабрь бутт хьа а хилалехьа яьннай планах йоагIа шура паччахьалкхенга ехка Ножай-Юртовски, Первомайски, Курчалоевски, Веденски, иштта кхыйола районаш. Вокх районий а торо я шу чакхдалалехьа юртбоахама продукташ паччахьалкхенга йохкара планаш кхоачашъе. Шено яц гарггарча деношка республика уж планаш кхоачашъергхиларах. Цу гIулакха оарцагIъяла декхарийла я хIара колхоз, совхоз, ферма, доярка, беррига хьайбаш леладераш. Цхьабакъда, паччахьалкхенга планал совгIа дулх, тха, шура дехкача доалаш дац хьайбаш леладерий гIулакхаш. Шоаш социалистически декхараш кхоачащдеш цар цIаккха а диццалийта йиш яц шура, дулх, тха доаккхилга дIахо дегIадоаладара хьакъехьа шоашта хьалхашка латта декхараш.

Хьайбаш леладара эггара бехктокхаме йола зама — Iа хьатIакхаьчад. Цхьабакъда, дукххача колхозийи совхозийи жа Iуй, бежа Iуй, дояркаш, телятницаш шек а боацаш духьал баьхкаб Iана. Цар доахан, жа, кхыдола хьайбаш дIайхача кхийшка, желашка латт, диза да, хIана аьлча шортта йол, силос, кхыдола доакъар доландаь. Масала, Iа мелла бирса хуле а, шек бац Наурски районерча М. И. Калинина цIерахча совхоза хьайбаш леладераш. Дика Iан кхоачам баьб «Россия» яхача колхозе № 1 йолча ферма болхлоша а.

Цхьабакъда, иштта Iан кхоачамаш долаш бац беррига хьайбаш леладераш. КIезига яц республика хьайбаш чудоахка моттигаш шийла йолаш, доакъар базашта юхе хьатIа ца озаш, хьайбашта доаггIача тайпара Iунал ца деш йола совхозаши колхозаши. Масала, МагIалбикерча «Ингушский» совхоза цхьаццайолча фермашка дехьара а сехьара а чухьекхаш мух ба, доахан латта моттигаш шийлеи тIаьдеи я, аьла меттел дIаехкараш чIегIаш я, массаз а телац деттача доаханна барда. Цигарчул башха дикагIа латтац гIулакхаш Наьсарен районерча «Назрановский» совхоза Буро-КIалхарча ферме а. Укхаза а дукха да кхоачамбоацараш.

Партийнии, советскии, юртбоахамеи органаша, колхозийи совхозийи кулгалхоша берригача хьайбаш леладераша диццалийта йиш яц гIелденна кIал а ца дусийташ, дайна эша а ца долийташ хьайбаш Iангара доахилга хьайбаш дебадараи цар продуктивность лакхъяраи боккхача лоархIаме гIулакх долга. Колхозашкареи совхозашкареи доакъар доа а ца деш, боаггIача тайпара кхом а беш лело деза, ший ханнахьеи боарамахи дехка деза хьайбашта доакъар. ЧIоагIа лоархIам болаш да гIадам, ча, кхыдола доакъар каг а йоаккхаш дикагIа хургдолча тайпара хьайбашта нормах дIакхачийтар.

Къаьстта белгалдаккха деза хьайбашта ханнахьа хий моладеш хилари уж латта моттигаш цIена лелае езилгеи. Цу гIулакхащка биарг локхаш хила декхарийла ва хIара ферма заведующи, бригадир, зоотехник, ветврач. Хьайбаш леладерий керттера декхар да шоаш Iунал деш долча хьайбашта мадоаггIара гIулакх делгеи Iан замах хьайбай продуктивность лох ца йолийталгеи.

ЦIаккха а диццалийта йиш яц хьайбаш леладераша дикача фух дола хьайбаш доло дезаш хилари, Iодаь Iаьсий а Iоахарий а тIера ца доалийташ Iангара доахилгеи. Цу гIулакхашта чIоагIа лоархIаме да искусственни осеменени елга а Iаьсийи Iоахарийи учет лелаелга а.

ХIанз вай республикера берригa хьайбаш леладераш хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъе гIерташ, хьайбаш ца дойта а уж хозза онда долаш Iангара даха а гIерташ боахкача хана партийни организацеш, къахьегамхой депутатий Советаш, юртбоахама органаш, колхозий правленеш, совхозий дирекцеш декхарийла я хьайбаш леладераш балха боахкача хана балха кхоачамца а балхара баьнначул тIехьагIа салоIа эшача гIулакхашца Iалашбе. Царна эш красни уголокаш, деша газеташ, журналаш, ужжамо кхыдараш. Царна касткаста лекцеш еша еза, докладаш е еза, хIаьта массаза а гучавоагIаш агитатор хила веза. Торгови болхлой декхарийла ба хьайбаш леладерашта, къаьстта юрташта гаьна бараштa, мээшша товараш лоаттаде. Медицински болхлой а хила беза каст-каста царна гучабоалаш а цамогаш волчоа дарбаш деш а. Уж масса дола хIама хьайбаш леладерашта хиланза даргдоацаш да.

Партийни организацеш, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла ба хьайбаш леладерий къаьстта йоакхо е а цар бокъонца болх бергбола хьалаш оттаде а.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАША РАПОРТАШ ЛУ

ТЕХНИКЕИ БIАЬСТАН ЮХЬЕ ДIАДУВЧА ЯЛАТИЙ ФУИ КИЙЧДАЬ ДАЬННАД

Йоккха котало я Гудермесски районерча юрта боахама болхлоша яьккхар

Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахамерча берригача къахьегамхошка шоаш даьча кхайкарал тIа «Дружбеи», «Гудермесскии» яхача совхозий коллективаша дош деннадар 1959 шера 22 декабрь — ССКП ЦК Пленум хьаелла ди тIакхоачаш трактораштеи царна тIехьайийза лелаеча юртбоахама машинаштеи ремонт яра шера йола план кхоачашъе, бIаьстан юхье дIаювча культурай фу цIенде а дIадувча боараме хургдолаш тоаде а, ялат чуэцача техникана еш йола ремонт сихъе, кхашка органически удобренеш дIайихьа яха, дуккха кадраш кийчъе, аьнна.

Гудермесски районерча механизатораша, кхашка а сомий бешамашка а балхаш деча болхлоша, юрта боахама специалисташа, совхозий берригача болхлоша, сий долча къахьегама вахте а этта, бокккхача безамца къа а хьийтар, шоаш денна дош сийленца чакх а даьккхар: ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачащдир.

Шера йола тракторaштеи царна тIехьайийза лелаеча юрта боахама машинаштеи ремонт яра план 19 декабре кхоачашъяьй, семилетка шоллагIча шера бIаьстан юхье дIаюврггйолча ерригача культурай фу цIендаь а дIадувча боарамга кхоачащдеш тоадаь а даьккхад.

VIII-гIа областной партийни конференци хьаеллача денга 1960 шера хьажкIаши кхыйола культураши дIаюврггйолча кхашка 11 эзар тонн органически удобренеш хьоргйолаш дар декхарашка аьннар. ХIанзале а дIайихьар ворхI эзар тоннал совгIа я. ХIанз дIаувзаш латтача удобренеша хьахьокх из декхар а ханал хьалха кхоачащдергхилар.

Ханал хьалха кхоачашъяь яьннай йиълатIча квартале комбайнашта, жаткашта, подборщикашта, сенокосилкашта ремонт е аьнна енна заданеш.

Къахьегама котало яьккхай шерра социалистически яхь йоаржаяр а укх деношка къахьегамхоша шоай политическии къахьегамеи хьинар оарцагIдаккхар а бахьан долаш. Царех дуккхачар хьахьекхад йоккха творчески инициатива йолаши тIагIертта халонашца къовсам лоаттабе шоаш кийча болаши хилар. ХIаьта халонаш тхона кIезига а нийсъеннаяц. Къаьстта а «Дружба» яхача кердача совхоза механизаторашта. ХIаьта а яхье хьалха латтача цу совхоза кхоалагIчеи йиълагIчеи отделенешкарча бригадаша нн. Куприенкоси, Бикусовеи хьалхле лелаеча тха механизатораша декабрь бетта 15-гIча дийнахье а рапорт делар тIаийца декхараш шоаш кхоачащдарах.

Дика къахьийгад «Гудермесский» совхоза механизатораша а. Тракторашта узловой методах ремонт елгеи кхыдола балхаши творчески юкъе а кхухьаш, шоай машинашта сихха ремонт яь а баьнна, цар новкъостал дир «Дружба» яхача совхозерча тракторно - полеводчески бригадашта.

Йоккха хало тIаккхаьчар машиний запасной оатхалаш ца тоъарах. Уж ятIац йиълагIча квартала планах мара, хIаьта шера йола план ханал хьалха кхоачашъяра тхона хьалххагIе а хила йийзар дукха оатхалаш. Цхьайола запасной оатхалаш шоай чурча кхоачамех шерра пайда а ийца, вIаштIехьаяьхар ремонтникаша. Цхьабакъда, шоайцига леха ца Iеш, цар уж лехар лоаллахарча районий колхозашкареи, совхозашкареи, РТС-ашкареи. Царех дуккхачарца дика гIулакхаш а тоссаденнад тха.

Лоадам боаца хIамаш а тIехьа, шоашта мел эша оатхалаш хьалххагIе а, ремонт йолаяла гаьна йолча хана, вIашагIтехар совхоза инженерашеи, механикашеи, бригадирашеи. Цу тайппара чIоагIа бувзам лоаттабора ремонтникаша мехкдаьттахошца, машиннаькъахоща, кхыча предприятешца, хIаьта цар а иштта шоашта могаш дола новкъостал дир бIаьстан юхье балха араяргйоала техника сихагIа кийчъяра.

Чурча кхоачамех бизза пайда эцаро, производственни процессашта рационализаци яро, лакха культура йолаш къахьегаро новкъостал дир ремонтни балхашка дIабода мах лохбе, цар дикал лакхъе. Керда басар хьекха, заводера яьхкачарех йовзаргйоацаш яр ремонтера араяьнна тракторaш.

Цу тайппара ала дезаш да, тракторашта, тIехьаювзача машинашта ремонт еча ханна болхлоштеи специалисташтеи дага лаьттад Iан замалахь техникаца дикагIа, пайданегIа хургйолча тайпара болх белга. Из гIулакх дика хьахьекхар органически удобренеш тIайоттара балхашта механизаци а яь, из бахьан долаш дуккха а сихагIа уж кхашка дIакхахьа вIаштIехьадаьккхача «Дружба» яхача совхоза хьалхарча отделене коллективо.

Ремонт еча хана гучабаьлар шоаш тIаийца декхараш кхоачащдара цхьаккха а хIама кхо ца деш бола социалистически яхье хьалха латта болхлой. Царех ба «Гудермесский» совхозера бригадираш нн. Батаев, Мо..зов, Стойчев, медник нов. Абубакаров, слесараш нн. Владимиров, Цыганков, трактористаш нн. Халидов, Саламов, Мусастов, Зюзиков, кхы дуккха бараш а. «Дружба» яхача совхозера — бригадир нов. Байдаков, трактористаш вежарий НасухановтIар, нн. Халидов, Макаев, Артемьев, Бибиев, Садулаев, кхы дуккха бараш а.

Вай мехка юрта боахам дIахо йодача хана кхы а чIоагIагIа дегIабоалабара партеи правительстваи хаддаиза еча йоакхоно а сийлахь-йоккхача семилетка хьалхарча шера Российски Федераце юрташкарча къахьегамхоша даьхача толамаша а хьинар лакхдаь болча тха районерча совхозий болхлоша шоай деррига низаш а кхетамаш а оарцагIдоахаргда керда къахьегама толамаш дахара.

ХIанз чуийнна ялаташ чуэца дезаш йолча техникана ремонт еш а, баьца даарий культураш дIае рассада кийчъеш а, органически удобренеш кхашка дIакхухьаш а боахк механизатораши полеводаши. Совхозе деча балхашта дукхагIа эшаш йола говзалаш Iомаергйола агротехнически дешар шерра дIадоладаьд. Дешаш ба механизатораш, хиш дехка болхлой, хьажкIаш лелаю звеньевойш, доахана фермашкара болхлой. Цар хIанз тIагIертта къовсам лоаттабу доахан дахкилга дика вIаштIехьа а даьккха, Iодаь деррига Iаьсий ца дойташ хьал а кхедаь, дIахо йодача хана юкъарча хьайбай боахам сихха дегIабоалабара семилетка шоллагIча шера дика Iангара а даьха, доахан дахкилга дика вIаштIехьа а даьккха, чIоагIагIа лард йоллар духьа.

Г. КАЛАГОВ — ССКП Гудермесски райкома секретарь, Н. ПАРСАГДАНОВ — райисполкома председатель, П. МАСЛОВ — райсельхозинспекце начальник, В. ЧЕБАЛИН — «Гудермесский» совхоза директора декхараш кхоачашдеш вар, А. КУПРИЕНКО — «Дружба» яхача совхоза директор, А. ПЕТРОВ — «Гудермесский» совхоза парторганизаце секретарь, Н. ВОЛКОВ — «Дружба» яхача совхоза парторганизаце секретарь, П. ГОЛОВЧЕНКО — «Гудермесский» совхоза керттера инженер В. ИЛЬИН — «Дружба» яхача совхоза керттера инженер.

Республикерча мехкдаьттахой къахьегама котало

Нохч-ГIалгIай мехкарча мехкдаьттахоша ССКП Центральни Комитета Пленума сийна социалистически яхь а йоаржаяь, йоккха къахьегама котало яьккхай. Мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленностерча предприятей болхлошеи специалисташеи дукха езача Даьхенна гIад а баха рапорт лу: 21-гIча декабре, ССКП ЦК Пленум хьаелла ди тIакхоачаш кхоачашъяь яьннай «Iаьржа дошув» даккхара йола паччахьалкхен план. Газ яккхара план 18-гIча декабре кхоачашъяь яьннай.

Соахкарчул 10 процент дукхагIа даьккхад мехкдаьтта. Дикка совгIа яьккхай газ.

Уж толамаш даьхад мехкдаьтта доалла керда моттигаш гучаяхар а дикагIа йола техникеи технологии юкъейоалаяр а бахьан долаш. ШоллагIча методашца болх барах 11 бетта 400 эзар тонн мехкдаьтта совгIа даьккхад.

Мехкдаьтта доаккхача промышленносте шерра юкъекхухьаш я производственни процессашта еш йола механизации автоматизации. Телеуправленеца болх беш я «Старогрознефта», «Октябрьнефта», «Горскнефта», Гудермеса, Правобережне промыслашкара насосашца мехкдаьтта хьалъувза кIоарга скважинаш. Телеконтролех болх бе йолаеш латт «Малгобекнефтера» скважинаш. Диспетчерски пунктага гIолла болх беш 1200 совгIа скважина я.

Керда техникеи, механизации, автоматизации балхашта юкъеяккхар бахьан долаш, мехкдаьтта доаккхачеи къахьегама овсарал лакхъяра йола заданеш 3,7 процент тIеккхоачашъяьй. Мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста ерригача управлене гIолла мехкдаьттеи гази даккхарга дIабода мах лохбарах 10 миллион сом совгIа ахча кходаьд.

Н. КАЧЛИШВИЛИ,
совнархоза мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста управлене начальник.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

Нохч-ГIалгIай АССР предприятешка электроэнерги кхояра балхага 3 бетта хьажарах

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета а халкъа боахама Совета а предприятешка болх беш болча къахьегамхоша халкъа боахаме электрически энерге кхом беш дIаяхийтара хьакъехьа ССКП Центральни Комитета яздаь письмо толамца кхоачащдара чIоагIа теркам тIабахийтаб.

1959-ча шера кхоалагIча квартале ерригача вай республике 7227,9 эзар киловатт-сахьат электрически энерги кхояьй. Цунца Грознерча Химически заводо 6213,8 эзар киловатт-сахьати, «Малгобекнефть» НПУ 829 эзар киловатт-сахьати а кходеш.

Ремонт ца еш установкашка дукхагIа болх байтарца, оборудовани яьсса кIезигагIа кхестаярца автоматически фотореле а иштта кхы говзалаш а балха юкъе яхьарца мехкдаьттах тайп-тайпара хIамаш йоахача коллективаша 2 миллиони 66 эзари киловатт-сахьат электрически энерги кхояьй.

Иштта, кIезига мехкдаьтта луш йолча скважинашкара мехкдаьтта, юкъ-юкъе, царна чу мехкдаьтта Iарга хьежжа мара, из хьа ца увзарца дуккха электрически энерги кхояьй мехкдаьтта доаккхача промышленноста дикагIайолча промыслашка.

Электрически энерги кхояра дика болх баьб Грозненски вагонни депо подшипникий цехеи автоконтрольни пунктеи пишкаш кхоачамболлаш йохъенначул тIехьагIа ши-шех электрически ток дIакъовларгйола приборaш оттаярца.

Цхьайолча промышленни предприятешка электрически энерги кхояра болх цу тайпара дика леле а, шоллагIа ярашка из лоархIамера болх во лел. Масала, кхоалагIча квартале яхийта езачул электрически энерги дукхагIа яхийтай: «Октябрьнефта» НПУ 1027 эзар киловатт-сахьати, «Гудермеснефть» НПУ 348 эзар киловатт-сахьати, «Сунжанефта» НПУ 1597,4 эзар киловатт-сахьати, грозненски хлебокомбината 10,9 эзар киловатт-сахьати, Трамвайни треста 44,1 эзар киловатт-сахьати, иштта кхыяраш а.

Электрически энерге кхом беш дIаяхийтар ворхI шерара план ханал хьалха кхоачашъяра Iалаьмате боккха лоархIам болаш гIулакх хилар белгал а цаь, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои, Облсовпрофои, халкъа боахама Советои соцам баьб 1959-ча шера 20-ча декабре денз 1960-ча шера 20-ча мартага кхаччалца электрически энерге кхом беш а дикагIа пайда эцаш а дIаяхийтара кхо бутт кхайкаболба аьнна.

Из боккха лоархIам бола болх ханнахьа а дика а кхоачашбара, йоах цу соцамо, эггара хьалха халкъа боахаме электрически энерги кхом беш дIаахийтара хьакъехьа ССКП ЦК яздаь письмо дIадовзийта деза вай республикерча берригача промышленнии юртбоахамеи предприятешка, стройкашка, транспорте болх беча къахьегамхошка а бахача нахага а. ХIаьта советски, профсоюзни, комсомольски, боахама организацешеи цар кулгалхошеи царна массанена а юкъе электрически энерги кхояра шерра социалистически яхь оттае еза, хIара бетта социалистически яхьаца тIаийца декхараш миштa кхоачащду тохкам бе беза, дикагIа йолча цехий, бригадай, болхлой опыт берригача болхлошта юкъе, дукха тираж йолча газетащца а, пенгазетащца а, кхыча балхаца а шерра дIайоаржае еза.

Масса а йолча предприятешка, транспорте, стройкашка, электрически энерги кхояра хьакъехьа болх балха партийнии, профсоюзнии, боахамеи организацешта масса а хана гIо дергдола комиссеш вIашагIйоха еза дикагIа болча электрикех.

Электрически энерги кхояра хьакъехьа йола изобретательски а рационализаторски предложенеш сиха цу балха юкъе яхьара тIахьожа лоаттабе беза НТО рационализаторашеи изобретательства добровольнии обществай Советаша ший хан-ханнахьа цу хьакъехьарча боахама кулгалхой докладашка ла а дувгIаш.

Масса а хана болх беш йолча производственни совещанеша, шоай балха плана юкъе дахьа деза электрически энерги кхояра беррига къахьегамхой оарцагIа боахарiбоала керттера дешаш.

Советскии комсомольскии организацеша а фабрично-заводскойи моттигерчеи профсоюзни комитеташа а мамогга тоабе беза электрически энерги кхояра хьакъехьа къахьегамхошта юкъе беш бола кхетама болх.

Министерстваши, отраслеви Управленеши, профсоюзни обкомаши декхарийла я электрически энерги кхояра кхаь бетта баьча балха кхоачашдергаш е а 20-ча марта цу игогий информаци шоайла лакхагIа латта организацега дIаяла а.

Шозлагlа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета пхелагIа сесси хьаелларах

Шозлагlа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета пхелагIа сесси хьаелл кхоана, 1959 шера 25 декабре Iуйрийна 10 сахьат даьча республикански пионерий Двореце.

ПхелагIча сессе баьхка Лакхехьарча Совета депутаташ дIаязбу тахан, 24 декабре, Лакхехьарча Совета Президиуме (шоллагIа этаж, № 8 йолча цIа), хIаьта кхоана, сесси хьаеллача дийнахьа, Iуйрийна 9 сахьат даьча денз республикански пионерий Двореце.

VII Нохч-ГIалгIай областной комсомольски конференци

ПАРТЕНА ГОНАХЬА КХОТАДЕННА— СИЙРДАЧА КХОАНЕНГА

19—20 декабре Грозне Лермонтова цIерахча драматически театре хилар VII Нохч-ГIалгIай областной комсомольски конференци. Конференце ладийгIар комсомола Нохч-ГIалгIай областной комитето бьча балха отчетага. Отчетни доклад йир комсомола обкома хьалхарча секретара нов. **В. В. Голубовске.**

— Дерригача советски халкъаца, советски кагирхошца цхьан, парте белгалбьча новкъа хьинар а денал а долаш гIа боахаш ба Нохч-ГIалгIайчен дуккхача къамех бола кагирхой,—йоах докладчика.

Валовой продукци яккхара шера йола план йиллача ханал дикка хьалха, 15 декабре, кхоачашъяьй республикерча промышленносто. Из план кхоачашъеча хьинаре дакъа лаьцад къонача болхлоша а.

Докладчика белгалдир хIанз вай республике коммунистически хьисапе къахьега, баха, деша лаьрхIа 350 кагирхой производственни коллективи, коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккха къовсам лоаттабеш 600 совгIа къона болхлойи колхозникаши хилар, хIаьта иштта Гаганова Валентинай дика гIулакх хьаллоацарий мугIараш а дегIаухаш хилар.

ХIанз «Коммунистически» яха цIи яьккха 30 дикагIа йола коллективаш я республике. Из сийлен цIи яьккхача коллективай дика гIулакхаш дувц дIахо докладчика.

Iалаьмате дика гIулакх да къахьегама овсарал лакхъяра ворхI шера йола план 5 шера кхоачашъе яхь а йоаржаеш Ленинградерча комсомольцаша дIадоладьар. Из дика гIулакх хьалхарачарца хьаллаьцарех ба «Красный молот» яхача завода къона болхлой, йоах дIахо докладчика. ХIанз завода болхлой шо-шоай а, коллективни а къахьегама овсарал лакхъяра планаш увттаеш ба. Республикерча къонача болхлой коллективашка шерлуш, дIабаржаш латт цхьаькха а керда болам.

Дика хьокхамаш долаш къахьийгал мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи кхоьяра тIехьа къовсам лоаттабеча къонача нефтяникаша а. Укх тIеххьарча кхаь шереи ах шереи 65 эзар тонн доагам кходаьд цар.

«Семилетка комсомольски копилкачу» Iоадер а дукхагIа хулаш латт. Духхьал укх шера республикерча комсомольски организацеша 6 миллион совгIа киловатт-сахьат электроэнергии 327 эзар кубометр тази кхояьй, 40 миллион сом совгIа мах бола, пайда ца эцаш латта оборудовани гучаяьккхай.

Республикерча районий комсомольски организацей а къаьстта грозненски городской комсомольски организаце а балхацара цхьадола кхоачамбоацараш а гучадаьхар докладчика.

Юрташкарча комсомольски организацеша семилетка хьалхарча шера, партийни организацешта новкъостал а деш, бьча балхах дувцаш нов. Голубовске белгалдир, укх шера юрташкарча комсомольцаша даьха къахьегама толамаш.

Шоаш тIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдаьд Шелковской районерча комсомольцаша а берригача къахьегамхоша а.

— Цхьабакъда,—йоах докладчика,—къонача хьайбаш леладерашта юкъе яхь йоаржаяра гIулакх тоадара, цар культурно-бытовой хьашташ кхоачашдара йоаггIача тайпара йоакхо ца еш цхьайола комсомола райкомаш я республике. Царех я Саясановски, Урус-Мартановски кхыйолеи комсомола райкомаш.

ХьажкIаш хьувкъаеча хьинаре дакъа лаца аьнна парте тIахьийхабар комсомольцаш. Укх шера 23.634 гектара тIа хьажкIаш кхееш хилар къона хьажкIаш лелаёраш. ХьажкIаш лелаеча дикагIа йолча комсомольско-кагирхой коллективаша укх шера даьхача толамашта хетадир докладчика ше дIахо даь къамаьл, хIаьта вай республике цIи хеза болча хьажкIаш лелаерий Зармаева, Кусиевой, Тимурзиева, иштта кхы барий цIераш а яьхар.

ДIахо ше даь къамаьл докладчика хетадир комсомольций политически кхетам лакхбара тIехьа областной комсомольский организаце бьча балха, хIаьта цу балхацара цхьадола кхоачамбоацараш а белгалдир.

Доклад йистейоаллаш нов. Голубовске дийцар хIанз халкъа дешара система эргайоаккхача хана школьни комсомольскии пионерскии организацеша, хьехархошта новкъостал а деш беча боккхача балхах.

Комсомольски обкома отчет йистеяьлча обкома ревизионни комиссе балхах отчетни доклад йир ревкомиссе председатела нов. **А. Варибруса.**

Шинна а докладах пренеш йолаелча эггара хьалха къамаьл даьча ВЛКСМ Грозненски горкома секретара нов. **В. Евтушенко** белгалдаьккхар городерча кагирхой культурно-технически боарам а технически прогресс а лакхъелга боккхача лоархIамера гIулакх хилар. ДIахо цо дийцар Нохч-ГIалгIай совнархозо къонача болхлой йоакхо кIезига елга.

Районерча комсомольцашеи кагирхошеи хьажкIаш хьувкъара, хьайбаш Iангара даха кийчо яра, бIаьстан балхашта техника кийчъяра даьхача толамех дийцар ВЛКСМ Курчалоевски райкома секретара нов. **Герзелиева.** ВЛКСМ обкома, къаьстта лекторски группа кIезига новкъостал ду районерча комсомольцаштеи кагирхоштеи, аьлар цо.

ДIахо республике физкультурни болх тоабарах лаьца дийцар спортивни обществайи организацейи республикански Совета председатела нов. **Скусевича.** Физкультурни болх дика оттабарца белгалъяьннай Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода коллектив. Дукха ба заводе тайп-тайпара йола спортивни нормаш кхоачашъяь комсомольцаши кагирхойи.

Укх шера шоаш тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачащдарах дийцар ВЛКСМ Шелковской райкома секретара нов. **И. Белогорцева.** ХIанз кердача шера кхашка де дезача балхашта кийчлуш ба районера кагирхой. Районера дукхагIа йола колхозаш лаьрхIа я ворхI шера план 4 шера кхоачашъе. ДIахо нов. Белогорцева дийцар укх шера план кхоачашъяра районерча къонача къахьегамхошта хьалхалка лаьттача новкъарлонех. Дуккха а кроликаш хьалкхеяьй цар, цхьабакъда, цар дулх дIадала моттиг яц. Районе культурни болхлой геттара кIезига ба, аьлар цо. Цудухьа оаха дех городерча культура учрежденеша тхоашта новкъостал дар.

Укх шера ше кулгалдеча хьажкIаш лелаеча звенос даьхача толамехи хьатIадоагIача шера де дезачохи дийцар республике цIи хеза волча хьажкIаш лелаеча звеньевойс **Зармаев Абдул-Саида.** ХьатIадоагIача шера кхы а доккхагIа къахьегама толамаш даха лаьрхIад оаха аьлар цо.

Конференце къамаьл дир ВЛКСМ Сталински райкома секретара нов. **Недорубко.** Районерча предприятеша шоаш лаьрхIача ханал ийс ди хьалха кхоачашъяьй валови продукци арахецара шера йола план, аьлар цо, хIаьта ер шу чакхдалалехьа 100 миллион сома продукци а лургья предприятеша планал совгIа. Района предприятешка кIезига хул ВЛКСМ обкома болхлой. Лекцеш докладаш яц.

ДIаяхача ханах юхедисача вочча гIулакхех дийцар комсомола Шалински райкома секретара **Д. Дагаевас.**

— Ерригача юртбоахама техника ремонт яь бaьннаб Гудермесски районера механизаторaш,— йоах ВЛКСМ райкома секретара **А. Писарске.**— Цу гIулакхаца дикка дакъа лаьцар районерча комсомольцашеи кагирхошеи. Тха механизатораш тахан а тIехьа кийча ба бIаьстан балхашта арабовла. Из да цар ССКП ЦК-а Пленума луш дола совгIат. ВЛКСМ ЦК VI Пленума решенеш кхоачашъяра чIоагIа оарцагIа бaьннаб Гудермесски машиннаькъа станцера комсомольцаши кагирхойи. Цига хьайийлай къонача болхлоша шоай квалификаци лакхъергйола курсаш.

МагIалбике Грозненски нефтяной техникума филиал хьаеллар дехаш къамаьл дир ВЛКСМ МагIалбика Горкома секретара **М. Зрянина.** Дуккха а ахча диллад комсомольски копилка чу МагIалбикерча кагирхоша. ДIахо кхы а доккхагIа къахьегама толамаш даха лаьрхIад цар.

Грозненски нефтеперерабатывающи завода 8-ча установка тIа къахьегаш ба нефтяной института студенташ. Цар даьхача толамех дийцар института комсомола комитета секретара нов. **Компанцева.** Институте хьайийлай студенческа завод. Из хьайийлача хана денз 100 эзар сома маьха продукци еннай цо.

Конференце къамаьлаш дир ВЛКСМ Кабардино-Балкарски обкома секретара нов. **Кожаева,** комсомола Калмыкски обкома секретара нов. **Дорживва,** ВЛКСМ Къилбаседа-ХIирий обкома секретара нов. **Булацева,** комсомола Хасав-Юртовски горкома секретара нов. **Моллаева** и. кх. а.

Республикерча комсомольцашеи кагирхошеи даьхача толамехи дIахо царна хьалхашка латтача декхарехи лаьца къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **О. А. Чахкиева.**

Конференце дакъа лаьцар ССКП ЦК-а инструктора нов. **А. В. Мичуринеи,** ВЛКСМ ЦК-а лекторски группа заведующе н. **Ю. Ф. Харламовеи.**

* * *

Конференци йистеяьлча хиннача Пленума ВЛКСМ обкома секретаралла хержар: **В. Голубовский, З. Байбулатов, В. Панков, Г. Шепелева.**

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) **Н. Миронова,** совнархоза КПП комсомольски организаце секретарь, **А.-С. Зармаев,** хьажкIаш лелаю звеньевой (Шалински район), **Р. Султыгова,** Наьсаре хьалъеш латтача электро-инструментий завода болхло, **Саламова,** ВЛКСМ Урус-Мартановски райкома секретарь; **К. Яндиев,** «Малгобекнефта» НПУ бурильщика помощник, **Т. Дахкильгов;** нефтяной института геттара дика деша студент, **Н. Перепечаев;** «Малгобекнефта» НПУ оператора помощник, **Н. Сачков,** «Сунжанефта» НПУ комсомола комитета секретарь **Д. Евлоева,** хьехархо (Наьсарен район); **В. Юдин,** ВЛКСМ Сунженски райкома секретарь.

Техника кийча хургья!

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Декхараш тIехкхоачашдаьд механизатораша

ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна 4 квартала планах трактораштеи юртбоахама машинаштеи е еза ремонт яь йистейоаккхаргья, аьнна, декхар тIаийцар «Назрановский» совхоза коллективо. Цар еш йола ремонт дика а сиха а яь йоаккхаргйолаш ерригa трактораши кхыйола юртбоахама машинаши совхоза центральни мастерскешка хьагул а яь, хIаьта дикагIа бола механизатораш вIашагIтеха бригада а яь, цар беча балхага хьажа механикаш а оттабаь иштта дIабахьа лаьрхIар цар шоай болх.

Хьалха дIадахача шерашка юртбоахама машинашта шоаш латтача совхоза отделенешка ремонт яр бахьан долаш, ший ханнахьеи дикеи ремонт е вIаштIехьадалацар. ХIанз машинашта ремонт еш 100 совгIа механизатор ва. Духхьал цхьан совхоза Экажевски отделене трактораштa ремонт еш йолча А. Оздоева кулгалдеча бригаде 35 саг ва. Ремонт сихагIа яь йоаккхаргйолаш нов. Оздоева ше кулгалдеча бригадах ши бригада йир, цхьан бригада юртбоахама машинаштеи хIаьта шоллагIчо трактораштеи ремонт ергйолаш. 10 декабре кхачалехьа 8 трактора ремонт яь йисте а яьккха 4 квартала план кхоачашйир цун бригадо.

Совхоза тракторни бригадашта юкъе дикагIа лоархIаш я № 3 йолча Альтиевски отделене А. Мясникова кулгалду бригада. 25 шу совгIа ха я цо тракторни бригаде болх бу. Трактораштa е еза ремонт яь йоалаш латт цун бригада. Каст-каста бIаргагу нов. Мясников совхоза ремонтни мастерскешка механизатораштa юкъе. Шоаш ца кхетадер цунга дIахоатт болхлоша. Дика а ханнахьа а техникана ремонт ярга хьежжа мара дерригa агротехнически балхаш дIадахьа вIаштIехьадаргдоацилга хов «Назрановский» совхоза механизатораштa.

ЧIоагIа новкъарло хул трактораштa ремонт еча хана царна эшаш йола оатхалаш ца хилар бахьан долаш. Масала, «ДТ-54» яхача трактора эша уплотнене чехолаш, «Д-54», «Д-36» яхача двигателий цилиндрий уплотнительни гIозараш, сцепленей муфташ, иштта кхыяраш а. Нохч-ГIалгIай АССР-а глававтотракторасбыта кулгалхой декхарийла ба цу гIулакха йоакхо е. Тоъам боллаш ремонт еча хана уж оатхалаш республике хьаяь ца хилар бахьан долаш кхыча городашка а ухаш, ийе езаш хул совхоза. Техникана ремонт ярга дIабода мах шозза дукхагIа хул, хIаьта цунга хьежжа юртбоахама продукцега дIабода мах а лакхлу.

Гудермесски районерча механизатораша даьча кхайкарала жоп а луш «Назрановский» совхоза механизаторий коллективо декхар тIаийцар Пленума сийна 45 трактора, 45 сеялка, 30 культиватора, иштта кхыйолча юртбоахама машинашта ремонт яь йистеяккха, аьнна. 15 декабре машинаштеи трактораштеи ремонт яра план тIехкхоачашъяьй механизатораша.

Тракторий, автомобилий, комбайнай двигателашта Iалаьмате дика ремонт ю слесарь волча нов. И. Олейника. Цо ремонт яь двигатель хул вIалла ца талхаш болх беш. ХIара денна цхьаьца двигатела ремонт яь воал из, цудухьа производственни план 200—250 процент кхоачашъю нов. Олейника. Иштта коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи яккха гIерташ къахьегаш я нов. С. Тумгоева кулгалду МТМ токарни цеха бригада а. ХIара денна йола норма 120—150 процент кхоачашъю цун бригада. Лакхера производственни толамаш дахарца, белгалбаьннаб нн. Топливный, аппаратурай слесарь-регулировщик вола нов. Кириченко, столяр И. Газдиев, мойщик Е. Николаев, иштта кхыбола болхлой а.

ХьатIадоагIача шера январь бетта кхаь бетта йола трактористий а механизаторий а говзал лакхъеш йола курсаш хьаелла лаьрхIад совхоза кулгалхоша. Совхозе болх беш бола трактористаши комбайнераши дукхагIа бараш механизаторий училище, е курсаш йистеяьха кагирхой ба. Совхозера юртбоахама техникага болх дикагIа байтара гIулакха Iалаьмате боккха лоархIам болаш да механизаторий говзал лакхъелга. Трактористаш кийчбеш йола курсаш йохкача, чIоагIа новкъарло хилар Нохч-ГIалгIай юртбоахама Министерства цу тIулакха лаьрхIа ахча хьа ца хецарах.

Боккхача лоархIамера гIулакх да квадратно-гнездовой хьисапах ялат дIаде хар а. Иштта хьатIадоагIача шера март бетта совхоза специалистий низаца ялат дIадувраштa семинар дIаяхьа лаьрхIад совхоза кулгалхоша.

У. ЛЬЯНОВ,
«Назрановский» совхоза керттера инженер.

Ший ханнахьа техника ремонт ю

Сунженски района Щеча Эскара цIерах йолча колхоза механизатораша агротехнически дикагIа йолча хана гурахьа дув кIа дIадийнад, зябь аьхай, колхоза доаханна фермашка доакъар хьатIаэзад. Кхашкара балхаш йистедаьнначул тIехьагIа техника колхоза механически мастерске хьатIа а эза ремонт е йолаяьй. ДIадахача шерашка тIехьаювзача инвентара бIаьстий мара ремонт еш хиннаяц. ТIаккха тракторашта, комбайнашта ремонт елга керттера декхар лийрхIад, хIаьта тIехьаювзача инвентара, нохараштa, культиватораштa, сеялкашта, макхашта, лущильникаштa, иштта кхыча юртбоахама техника ремонт елга тIехьатетташ хиннад. Цу гIулакхо чIоагIа кхашкара балхаш тIехьадоахар. ХьатIадоагIача шера цу тайпара гIулакх хургдоацаш механизатораша ерригa тIехьаювза инвентарь ремонт а яь дIаоттаяьй.

Гудермесски района совхозий механизаторий кхайкарал хьал а лаьца ССКП ЦК Пленума сийна керда декхараш а тIаийца доккхий толамаш даьхад механизатораша. Дукхача хана денз болх беча механизатора, пенсионера нов. Н. Железкова кулгал а деш хIанз шоай комбайнашта ремонт еш боахк комбайнераш.

Колхозе 10 комбайн я. Пленум хьаеллача дийнахьа ерригача комбайнашта ремонт ергья, аьнна, денна дош сийленца кхоачашдаьд механизатораша.

Тайп-тайпара станокаш я колхоза механически мастерске. Масала, токарни, 40 тонн низ бола гидравлически пресс, клапанашта шлифовка еш йола станок. Кхы а эшаш йола станокаш я колхоза ший доалахьа. Дикача техникаца Iалашъяьча механически мастерске хьаю дукхагIа йола оатхалаш. РТС-а новкъостал ца деш керттера балхаш шоаш ду колхоза механизаторашa. Техника ремонт еш боахкача механизаторашта доккха гIо ду токара нов. М. Масева. Ший токарни станока тIа тайп-тайпара оатхалаш еш, денна йола балха норма 180 процент кхоачашъю цо. Оатхалашта реставраци еча слесарь нов. В. Курчаева хIара дийнахьа цаI ах балха норма йоакх. Уж доккхий толамаш доах цар ССКП ЦК Пленума сийна.

Тайп-тайпарча марках 24 трактор я колхозе, царех 16 ремонт яь яьннай, кхоъ ремонте латт, юхейиса ялх трактор керда шу хьахуллаш йистеяккха лерхI механизатораша.

Тракторашта ремонт еш боахкача тракториста шерра социалистически яхь а йоаржаяь дика къахьег. Царех ба нн. А. Бойко, А. Негадаров. В. Кривцов. Семилетка хьалхарча шера юрта боахама балхаш деш шоай низи, хьинари ца кходеш къахьийгача механизаторашa тракторашта ремонт еш хIара дийнахьа йола нормаш 160 процент кхоачашъю.

Къаьстта доккхий толамаш даьхад колхоза № 1 йолча бригада. Ерригача техникана ремонт яь бaьннаб бригадера механизатораш.

Шоашта хьалхашка латта декхараш кхета а даь, юрта боахама машинашта ший ханнахьа ремонт яра лерттIа йоакхо яьй Щеча Эскара цIерах йолча колхоза механизатораша.

О. БУЗУРТАНОВ,
(тха корреспондент).

Ремонт яь йистебоалаш латт механизатораш

Семилетка хьалхарча шера беззаме болх беш ба Сунженски района «Победа» яхача сельхозартела механизатораш. Дика накъа болх уж ССКП ЦК декабрьски Пленума.

Iурра болабелча денз сарралца ца соцаш болх бу ремонтни мастерске. ССКП ЦК Пленум хьаелла ди тIа кхоачаш колхоза механизаторашa трактораштеи юртбоахама прицепни машинаштеи ремонт е, аьнна шоаш денна дош кхоачашдаьд. Ремонт яь йистеьннай тракторaш, 10 комбайн, 27 сеялка, макхаш, иштта кхыйола тIехьаювза инвентарь.

Даи воIи ва цу колхозе механизатораш. Уж ба КасьяновгIар. Шоаш болх беш йолча комбайна ханал хьалха ремонт яьй цар. Дика ремонт яьй А. Выродова, М. Чечелева, Н. Трибунцева, къонача механизатора С. Котельникова, кхыбараша а.

Ч. ОСТАШЕВСКИЙ.

БОККХАЧА КЪАХЬЕГАМА ШУ

ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна социалистически яхь а йоаржаяь чIоагIа къахьийгад советски наха. Партеи халкъеи вахара юкъе лоархIам болаш долча цу гIулакхо совдаьккхад городашкарчеи юрташкарчеи наьха политически къахьегамеи хьинар.

Парте XXI-гIча съездеи Центральни Комитета июньски Пленумеи решенеш кхоачаш а еш, промышленностерча къахьегамхоша кхы а дукхагIа шеръяьй социалистически яхь.

Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдеш йолча Нохч-ГIалгIай совнархоза предприятей коллективаша чIоагIа къахьег Краснодарски совнархоза промышленноста болхлошца лаьцача яхье хьалхара моттиг яккхар духьа. Иштта чIоагIа къахьегарах доккха беркат даьннад. Вай совнархоза предприятеша ханал 15 ди хьалхагIа кхоачашъяьй семилетка хьалхарча шера программа.

Соахкарчул 10,5 процент дукхагIа арахецаргйолаш я валови продукци, хIаьта къахьегама овсарле 4 процент лакхлургья. Продукци хьаярга дIабода мах лохбарца 100 миллион сом гаргга ахча кходергда планал совгIа.

Совнархоза предприятешка шерра механизации автоматизации ю производственни процессашта. Мехкдаьтта йиъ управленерча ерригача скважинашта диспетчерски телеуправленеца тIахьожам лоаттабу. Бурув деттачеи мехкдаьтта доаккхачеи тIехь-тIехьа дукхагIа увттаю скважинашка оатхалаш Iочуахийтареи хьалтIаяхареи балхаш, лоабатах бaь маркхал цIенбареи юха кийчбареи балхаш, деза мухьаш дIаккхухьаш дола балхаш аттача доахаш а сихдеш а йола механизмаш.

Сиха дегIадаьккхад промышленноста керттера доакъош—мехкдаьттаи, химическии, энергетическии. Нохч-ГIалгIай мехка шерра-шера мехкдаьтта кIезигагIа доаккхилга тIеххьарча хана овлангара денз хувцаденнад. Карабулакаи Ачалкхеннеи юкъе а Заманкуле а мехкдаьтта даккха доладарах мехкдаьтта доаккхилга кIезиг ца даларал совгIа, 1953 шерарчул 12 процент дукхагIа даккха йиш хиннай.

Доккхий толамаш даьхад шера йола плани тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдаьча Грозненски химически завода коллективо. Балхаш дика ду мехкдаьтта чакхдоахача болхлоша, кхачан промышленноста коллективаша, производственни предприятей контораша, транспортни машинаш еча а, автогенно-карбидни а, кхыча а заводаша. Хьалхарчул дикагIа болх бу «Красный молот» яхача заводо.

Социалистически яхье доккхий толамаш даьхад дуккхача предприятеша. Шера йола план ханал хьалха кхоачашъяь хиларах эггара хьалха рапорт делар, МагIалбикерча мехкдаьттахоша. ВIаштта кхаь квартале хьалхара премеш тийннай крекинг-завода технологашта, премеш яларца белгалъяьхай Грозненски ТЭЦ-а, «Горскнефта» мехкдаьтта управлене, ацетонови завода, гIишлош ечеи гIишлой материалаш ечеи управлене автотранспортни контора, Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, кхыча предприятей коллективаш.

Халача геологически хьалашка тохкамаш деш кIоаргга бурув тохача хана белгалъяьлар дикагIа йола бурув детта бригадаш. Масала, планах бетта 635 метр сиха мара тоха ца дезаш хинна бурув 882 метр а теха, № 72 йола скважина ханал хьалха йистеяьккхар Карабулакски конторерча мастер нов. Мальцев керте латтача коллективо. ХIара метр бурув тохарга дIайода утяжелитель 51 килограмм кIезигъяьй. Мастера нов. Цаллагова бригадо бетта планал дикка сов а доаккхаш 710 метр сиха бурув техар Заманкулерча № 25 йолча тохкама скважина. Цу толамаша хьахьокх къахьегам дика вIаштIехьбоаккхача, къахьегамеи технологическии дисциплина ниийса лелайича халача хьалашка сиха а авари йоацаш а бурув детта йиш хилар.

Боккха лоархIам болаш да сий долаш болча новаторашa — производствана технически прогресс ераша хьийга къа. Шу доладелча денз ерригача совнархозе гIолла производствона юкъейихьай ялх изобретени а йолаш, ворхI эзар рационализаторски предложени. Цар йиш хилийтай 23 миллион сом ахча кходе. Лакхлуш латт къахьегама овсарле лакхъергйолаш а техникеи технологии эргаяьккха тоаергйолаш а йола къахьегамхой творчески инициатива.

Хьаллаца а дIадоаржаде а мегаргдолаш дика гIулакх да крекинг-заводерча инженераша нн. Болотова, Жукова, Филатова № 11—12 йола установка хийца а хийца, тайп-тайпара балхаш дергдолаш эргаяккхар. Цун къахьегама овсарле цкъаи ахаззеи лакхъеннай, хIаьта цунга дIауха капиталовложенеш итташ миллионаш сомаш чухнахьа яьннай.

1958 шерарчул 80 миллион сом дуккхагIа кхоачашъяьй капиталовложенеш гIишлош еча организацеша. Соахкарчул 33,6 процент дукхагIа даьд гIишлой-монтажни балхаш.

Хьалъяь а тоаяь а яьха, болх бе дIайолаялийтай Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача дизельни доагама карбамидни депарафинизаци еш йола установка, «Грознефтегеофизика» треста каротажно - ерфораторни база, Новогрозненски ТЭЦ-ера боккха ей, хьайза мебель еш йола фабрика. Хьалъяь йистейоалаш а кIезиг-кIезига болх бе йолаенна а я юхе дисача мехкдаьттана коксовани еш йола «Г-18» яха установка, Грозненски химически заводера феноли ацетони доаккхача цехий шоллагIа очередь.

Газопроводаш а ехка, ставропольски газ Новогрозненски ТЭЦ-е а № 3 йолча теплоэлектростанце а чуйиллах итташ эзараш тонн кIори мазути кходергда. ХIанз газ чуюллаш латт Грозненски ТЭЦ-еи «Красный молот» яхача заводеи.

Цхьабакъда, Коммунистически парте советски нах Iомабу сонта а ца боалаш даьхача толамех кхоачамбаь а ца Iеш, хийцца кхоачамбоацараш гучадаха, дIахо йодача хана кхы а чIоагIагIа болх тоабе. Цхьабакъда, во болх беш йола предприятеш вай хилар а дувца дезаш да. Масала, совнархоза 61 предприятех 12-не план кхоачашъяьяц. ТIехьайисачарех я кирпишкаш ю заводаш, леспромхозаш, минеральни хиш доахаш йола заводаш, кхыяраш. Мехкдаьтта аппаратуреи химически промышленноста эшаш йола оборудовании хьаяра йолча планах лоархIаяц «Красный молот» яха завод. Мехкдаьтта чакхдоахача заводаша ца доаккхаш дитад доагадеш дола мазут, тракторни фатаген, кхыйола мехкдаьтта продукташ.

Къаьстта во латт бурув тохара гIулакх. Къахьегам во вIашагIбелла а, технологически дисциплина лоха а, материалащеи оборудованецеи во Iалашъяр а бахьан долаш 1959 шера буровойшка дукха авареш а хиннай болх ца беш а лаьттай. Сиха бурув тохара йола план 71 процент мара кхоачашъяьяц. Цу гIулакхаша кхоачаш ца яйташ йисай программа, тоадалийтац мехкдаьттеи гази даккхара балхаш.

БIеха латт гIишлош еча предприятей болх. ЦIенош хьалдеча моттигашка хозза уйла а яь гIулакх вIаштIехьа ца даккхар бахьан долаш дукха моттигаш нийслу бIарчча бригадаш сайца латташ, техниках лерттIа пайда ца эцаш, цIенош хьалдеча дукхача моттигашка материалаш дIаюха а йийкъа лоаттаеш. Кхоачам боллаш юкъекхахьац прогрессивни методаш, мела лел цхьадолча халача балхашта механизаци елга. Шоашта тIадилла гIулакх цхьаболча кулгалхоша бехктокхам ца хеташ леладар бахьан долаш эггара лоархIам болашагIа йола гIишлош шоай ханнахьа хьалъяь ца йоалаш йисай.

ХIаьта а дикагIа йолча коллективай балха опыто хьахьокх пайда эцанза, доккхий балха кхоачамаш вай хилар. Семилетка шоллагIча шера кхоачащде деза декхараш кхы а доккхагIа да. Эггара хьалхагIа чIоагIъе еза гIишлош ю организацеш, ахча а материалаш а хьалхагIа йистеяха езача гIишлошка дIаахийта деза, массанахьа хьалъе а йолаяь йисте ца йоахаш лоаттаеча гIишлошка дIа-юха а дийкъа ца а дуташ. СихагIа промышленноста керттера доакъош — мехкдаьтта, химически, машинаш еча, энергетически промышленноста доакъаш дегIадоаладе а керда технологически процессаши производственни мощносташи Iомае а еза.

Из кхоачащдара де дезаш да промышленни мехкдаьтта доалла моттигаш алсамъяхар духьа геологически тохкама балхаш тоаделга, гIишлош ю материалаш дукхагIа хьаелга, комплексни механизации автоматизации мамогта дукхагIа производствона юкъекхухьилга, тIехь-тIехьа дукхагIа къахьегама овсарле лакхъелга, продукци хьаярга дIабода мах лохбелга а цун дикал лакхъелга а.

Дукха ха йоаццаш 1960 шера йола паччахьалкхен план чIоагIъяьй РСФСР Лакхехьарча Совета сессе. 1959 шерачул 10 процент гаргга дукхагIа валовой продукци арахеца езаш я вай совнархоз. Дикка дукхагIа арахецаргья машинаш, кхачани хьуни промышленноста продукци. Къахьегамхошта долча гIулакха кийчдергда бIаьш эзараш истолаш, гIандаш, шкафаш, буфеташ, диванаш. Планах дукхагIа арахеца оттадаьд дулх, консерваш, комсий чхьагIар, даьтта, кхыйола кхачан продукташ. ГIишлой материалаш еча предприятеша арахецаргья 55 эзар кубометр сборни аьшка-бетона конструкци, 5.2 миллион цIен тIа юлла кирпишк. Из 55—60 процент дукхагIа я 1959 шера арахийца хинначул.

Ерригача совнархозе гIолла къахьегама овсарле 5 процент лакхъе а, хIаьта промышленни продукци хьаярга дIабода мах ши процент гаргга лохбе а беза. Цу гIулакха дикка къахьега деза вай рационализаторашеи новаторашеи. 1959 шера лаьрхIа хинначул 31 процент дукхагIа капиталовложенеш дIайохийтаргья. Мехкарча халкъа боахама шерра юкъеяьнна полиэтилен хьаергйола производство йилла еза.

1960 шера Наьсарен-Вокзале дIахо а хьалъеш хургья электрифицированни инструментай завод, Колхозное яхача юртара продовольственни машиностроене завод. ХьатIадоагIача шера йиълагIча квартале болх бе йоалалургья, «Красный молот» яхача заводера мехкдаьтта аппаратура ю цех миссел, йоккха йола металлоконструкцей цех. Хьалха хьайра чухинна цIенош тоадаь даьнначул тIехьагIа щипанни слюда ду фабрика юлларгйолаш я Сталински районе.

Парте еннача указанешка хьежжа дуккхача предприятешкарча болхлошта, инженерашта, техникашта, гIулакхерча наха ворхI сахьата балха ди а керда алапеш а оттадаьд совнархозо. Юхейисача предприятешка а ворхI сахьата балха ди оттадара кийчо еш латт хIанз. 1960 шера тоадаь даргдолаш да мехкдаьттаи, машинаш ечеи, кхачани, хьу чакхйоахачеи, энергетическии, яйгачеи, кхычеи промышленноста доакъошка а, хIаьта иштта гIишлош ечеи геологически тохкамаш дечеи организацешка а, транспорте а, совхозашка а телача алапей гIулакх.

Доккхий а бехктокхаме а декхараш да семилетка шоллагIча шера промышленноста болхлошта хьалхашка латтараш. Шеко яц, уж кхоачашдергхиларах. Вайга долаш да цу гIулакха эшаш дола кхоачамаш, толашагIа йола техника, кертерадар — вай ба хийцца технически прогресс яра новкъа болхаш а, хьинаре къахьегарца промышленни производство кхы а дуккхагIа лакхъергйолаш а, мехкарча халкъа боахама дукхагIа продукци лургйолаш а, шоай творчески кхетам хадданза лакхбеш а бола болхлой, инженераш, техникаш, гIулакхера нах.

М. ЕВСЕЕНКО,
Нохч-ГIалгIай совнархоза председатель.

Социалистически яхь лелаеча районий колхозашкеи совхозашкеи

Укх шера итогаши кердача шера декхараши

Укх шера дикка толамаш даьхад парте XXI-ча съезда исторически решенеша дегаш гІоздаьхача Надтеречни районерча къахьегамхоша.

Доккхийча къахьегама толамашца чакхдаьккхад ер шу «Горскнефть» НПУ нефтяникаша. Нохч-ГІалгІай республике эггара хьалха, 9-ча декабре, кхоачашъяьй нефтяникаша шера йола мехкдаьтта даккхара план. Хьадоаккхача мехкдаьтта мах лохбар бахьан долаш кходаьд 1 миллионни 200 эзари сом, 9,3 процент лакхъеннай къахьегама овсарал. Ер шу доладелча денз нефтяникаша 132 рационализаторски предложени йихьай шоай балха юкъе. 150 эзар сом пайда белар цу предложенеша.

Уж толамаш даха нефтяникий вІаштІехьадаьлар балха юкъе вторични методаш кхахьарца, тІоанашта юкъе хий ахийтарца, иштта кхыдола балхаш дарца.

Управлене хьалхле лелаю транспортни цеха коллективо. Управлене дІа-юха тела ЦІе байрахк цо лелаю массехк бутт ба. Иштта дика къахьегарца белгалъяьннай мастер нов. Хаснутдинов керте латта мехкдаьттеи гази доаккха бригада а. Укх шера планал совгІа дуккха эзараш тоннаш мехкдаьтта даьккхад цо. ХІанз 1960 шера чотах къахьегаш я бригада. Уж толамаш дахара доккха даъа лаьцад дикагІа болча нефтяникаша нн. Данилова, Мищукова, Николаева, иштта кхыбараша.

ДІахо а шоай толамаш доаржадара хІанз технически курсаш вІашагІйоххка лаьрхІад нефтяникаша. Цига цар лакхъергья шоай говзал.

Йолаш йола торонаш гуча а йоахаш, дІахо а мехкдаьттеи гази доаккхилга лакхде лаьрхІад нефтяникаша.

Укх шера денз кердача тайпара къахьегаргда цар. Еррига скважинаш диспетчерски телеуправленеца болх беш я. Дика къахьегарца белгалбаьннаб оператораш Кущев, Король, Шлендеров, диспетчерски служба оператораш Данилов, Бычков, Молодцов, рационализатораш электромонтер Кузин, кузнец Мирзоев, иштта кхыбараш.

Керда къахьегама толамаш дахарца ССКП ЦК Пленума накъа баьхкаб районера юртбоахама къахьегамхой а. ДІадахача шераца нийсдича доахан 19 процент дийбад тха районе, царех 11 процент детта доахан а долаш, хьакхарч йийбай 36,7 процент, жа — 13 процент, коа тІара оалхазараш — шозза. Укх шера дІадахача шерарчул дуккха а дукхагІа дІаенна хьайбай продукташ: дулх 50 процент, шура 20 процент, фуаш 65 процент, тха 30 процент дукхагІа.

Вай республика къилбаседа оагІорахьа улл тха район. Лаьтташ геттара дика да укхаза, цхьабакъда, ханаш каст-каста хувцалу. Цкъаза, бІаьстан юххье догІа делх, тІаккха чІоагІа мух хьокх. Цо дІадийна ялат лаьттагІара хьа а доахаш дІакхухь е дуккха йост тІа а техе, кІоаргга къайладоакх. Уж бахьанаш дале а кердача шера керда къахьегама толамаш даха лаьрхІад районерча юртбоахама къахьегамхоша.

Массадолча юртбоахама доакъошка дуккха ба керда къахьегама толамаш даьха, цІи хеза бола болхлой. ХІара беттача Іаттагара 2800—3100 килограмм шура яьккхай дІабахача 11 бетта тха дикагІа болча доаркаша Солтаевас, Сайдулаевас, Дулдаевас, иштта кхыбараша. ХІара хьаькхийна тІехьара 16 хурск хьалкхеьйй «Гвардейский» совхоза свинаркаша Амельченкоси Куноваси, хІаьта свинарка нов. Горинас ше кхаьбача 250 хьакхех хІаране дозал дийнахьи буси тІатехад 680 граммага кхаччалца. ХІара хьакхийна тІехьара 18 хурск хьалкхеьйй «Надтеречный» совхоза свинаркаша Карпенкоси Кудлаеваси. Ше леладеча жех хІара 100 жийна тІехьара 140 Іаьхар хьалкхебаьб «Гвардейский» совхоза жа Іуно Киломатов Гелане. Цул совгІа хІара устагІа тІера 3,4 килограмм тха а даьккхад цо. ХІара 100 жийна тІехьара 119 Іаьхар хьалкхебаьб «Надтеречный» совхоза жа Іуно Т. Шаипова.

Иштта къахьегама толамаш даьхараш дуккха а ба районе. Уж толамаш цар хетаду ССКП ЦК Пленума.

ХьатІадоагІача шера дуккха а чІоагІагІа къахьега лаьрхІад районерча къахьегамхоша. Паччахьалкхенга 670 эзар пунт ялат, цунах 67 эзар пунт хьажкІаш, 6 эзар центнер дулх, 30500 центнер шура, 650 эзар фуъ, 260 тонн тха дохка лаьрхІад оаха кердача шера. Цудухьа чІоагІа дебаде дезаш да хьайбаш, коа тІара оалхазараш. Юккъера лаьрхІача хІара Іаттагара яккха еза 2250 килограмм шура, цхьан устагІа тІера 3 килограмм тха, иштта кхыдараш.

Уж толамаш даха шоай вІаштІехьадаргхиларах тешаш ба районера къахьегамхой.

Къаьстта чІоагІа терко тІаяхийта лаьрхІад механизатораша кхашка удобрени йиллара, ханнахьеи дикеи ерригача юртбоахама техника ремонт яра, бІаьсти дІадувргдолча ялатий фу кийчдара. Ханал хьалха кхоачашъе лаьрхІад механизатораша ремонт яра план.

Дуккха а новкъарлонаш нийслу цу балха юкъе. Керттерадар да кхоачам хиллал тракторашта эшаш йола оатхалаш ца хилар. Оаха сельхозснабагара дех цу гІулакха чІоагІа терко елга.

Кхоачашдергда шоашта хьалхашка латта декхараш районерча къахьегамхоша.

А. МАГОМАЕВ,
Надтеречни райисполкома председатель.

Магlалбикеи Надтеречнии районашта юкъерча социалистически яхьа 1959 шера 11 бетта йола итогаш

Магlалбика район: план	Магlалбика район: планаца нийсдича кхоачашдаьд		Надтеречни район: план	Надтеречни район: планаца нийсдича кхоачашдаьд
		Хьайбаши коа тІара оалхазараши дебаделга (цар дукхал)		
4000	4359	Доахан	4500	4487
1300	1227	Царех детта доахан	1650	1520
6400	5279	хьакхарч	6 00	4369
19500	18071	жа	31000	30857
19800	14000	коа тІара оалхазараш	24000	15406
		Хьайбашта доакъар Іалашделга (процентех)		
	130,2	гІожа доакъар		85,8
	65,7	силос		99,7
	10,6	концентраташ		12,6
		Паччахьалкхенна хьайбай продукташ дІалулга (процентех)		
	99	шура		78,5
	100,2	дулх		40,3
	110	тха		105,2
	92,4	фуаш		88,1
		ХІара 100 гектар лаьтта лоархІаш хьалкхедаьд (хьайбай дукхал)		
10,6	11,6	доахан	8,7	8,3
3	3,4	царех детта доахан	3,2	2,9
31	27,5	хьакхарч	19,9	13,8
52	46,5	жа	60	59,7
163	112	коа тІара оалхазараш	103,5	69,6
		Хьайбашкара яьха продукташ		
2200	1983	ХІара Іаттагара яьккха шура (килограммех)	2050	1901
3,7	3,6	тха (цхьан устагІа тІера)	2,5	2,7
88	78	фуаш (цхьан котамгара)	80	54,3
		Паччахьалкхенга ялати баьца дaараши дохкилга (процентех)		
	83	ялат		77,5
	15	баьца дaараш		75,5

Къахьегама совгІаташ

ССКП декабрьски Пленума сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь беррига низ тІабахийта хьинаре къахьегарца дика балха толамаш даьхад тха совхоза къахьегамхоша укх шера хьайбаш леладелга дІахо дегІадоаладеш. Совхозо ханал хьалха тІеххоачашдаьд семилетка хьалхарча шера хьайбаш дебаде лаьрхІа хинна социалистически декхараш.

Шера йола доахан дебадара план 120 процент, хьакхарч ебаяра план 150 процент, коа тІара оалхазараш дебадара план 101 процент кхоачашъяьй совхоза хьайбаш леладераша. Доаханга хьожаш бола нн. Ченцов, Касаев, Исаков, шоаш леладеча Іулех цхьа етт Іахар ца буташ, шоай бехках цхьа бежан денна тІера ца доалийташ, хьайбашта Іунал дика деш чакхбаьннаб укх шера.

Дика совгІат деннад Пленума котамаш лелаеш болча нн. Карчиноваси Иножаеваси. Шоаш Іалашъеш хиннача котамий кІоригех 98 процент хьалкхеьйй цар. Иштта дика толамаш даьхад совхоза хьакхарч лелаераша а.

Хьайбаш дебадара, царгара хьабоаккха пайда лакхбара эггара хьалха эшар — масса а тайпарча доакъарий кхоачам ба. Из кхоачам совхозага болаш ба.

ДІадахача шерашка доакъар кийчдара балхех дукхагІа дараш кара дора совхозе. Из бахьан долаш дукхагІа болхлой а эшар, ха а йовра. Цу балхашта укх шера керда техника юкъейоалаярца деррига доакъар машинашца кийчдир оаха. Из чІоагІа пайдане хилар бІаргагуш да. ДІадахача шера мангал хьокхача бригаде болх беш 30 саг хиннача, укх шера трактористаш а тІехьа 12 саг мара эшанзар. 18 саг мукъаваьккхар кхыча балхашта. Къахьегама овсарал 2-ззанел тІех лакхъелар. Доакъар дикагІеи, дукхагІеи, чехкагІеи кийчдаь а яьлар механизированни бригадаш. Цул совгІа доакъарий тоннах дІабода мах 1,5-зза лохехьа а баьннаб тха укх шера. Доакъар кийчдеча къаьстта дика болх барца белгалбаьлар трактористаш Н. Яхьяев, К. Закароев, Н. Исаков, комбайнер нов. Усов Николай, шофераш Исаков, С. Допаев, иштта кхыбараш.

Къоначa зоотехникаша нн. Мартыноваси Лазареваси чІоагІа хьинаре вІаштІехьадаьккхар Іилма хьеххача тайпара хьайбашта гІулакх делга а цунца продукци лакхъелга а. Иштта Лазаревас дика котамаш лелаерий болх вІаштІехьабаккхарца совхозе 11 бетта хІара котама кІалхара 118 фуъ гулде торо хилар.

Совхозе вежарий санна барт-цхьоагІо а йолаш, хьинаре къахьегаш ба тайп-тайпарча къамех бола болхлой. Совхозо хІара 100 гектара тІара 100 центнер шура, 71 центнер дулх, 43 эзар фуаш даьхад совхозо. Уж толамаш района дарел шозза-кхозза лакхагІа да.

Семилетка хьалхарча шера декхараш ханал хьалха, толамца кхоачашдаьд совхоза къахьегамхоша, хІаьта хьатІадоагІача шера кхы а дикагІа къахьега дош а лу цар.

Б. ГЛЕБОВ,
МагІалбикерча № 4 йолча совхоза директор.

Декхар кхоачашдергда

ССКП Пленума дикача совгІаташца накъа баьхкаб тха шурий-товарни фермера хьайбаш леладераш. Районерча шурий-товарни фермашкарча хьайбаш леладерел хьалха баьннаб уж дІабахача 11 бетта хІара Іаттагара шура яккхара.

Планах юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара 2050 килограмм шура яккха езаш бар доаркаш. План тІеххоачаш а яь укх шера цхьан Іаттагара 2500 килограмм шура йоаккхаргйолаш керда декхараш тІайийцар цар.

Ер шу чакхдалалехьа из сий дола декхар кхоачашделга лаьрхІад фермерча хьайбаш леладераша. Из царга дулургдолга хьахьокх декабрь беттах дІаяхача хана дуденначо: ноябрь бетта тІеххьарча декаде яьккхачул дукхагІа шура яьккхай хІара Іаттагара декабрь бетта хьалхарча декаде, кхы а дукхагІа яьккхай из шоллагІча декаде.

Бакъдар аьлча шура йоаккхилга дІахо а лакхдара йолаш йола еррига торонаш оарцагІа-м яьхаяц тха ферма коллективо. ХІаьта а шоай декхараш кхоачашдара мамогга къахьегаш, доахан деттара говзал лакхъеш, къахьегам безаш хьайбаш лелацераш хилар бахьан долаш вІаштІехьадаьннад районерча фермашта юкъе хьалхле яккха.

Іурра-Іурра, тІехьа ца бусаш балха хьаух тха доаркаш. Іуйрийна 6 сахьат даллалца доаханга хІама а дайите, цул тІехьагІа детт цар уж. Дийтта доаллаше юха а доакъар дулл. ТІаккха хий а молацийя, силос юлл. Силос тхога кхоачам хиллал я, цудухьа юха ца озалуш ехк оаха из доаханна. Делкъел тІехьагІа коа арадоах доахан. Сайрийна а иштта гІулакх ду царна.

Цхьа ха яр сайрийна доахан дийтта а дийтта, царна доакъар а дилла доаркаш чубахача юха Іурралца царна гІулакх ца деш. Из порядок хувца лаьрхІар оаха, хІанз шинна а базе шишша саг ва бийсанна хьайбашта гІулакх деш. Цар ханнахьа доакъар а дехк, хий а меладу, хьайбашта кІалхара моттиг цІен а ю. Цу гІулакхо торо хулийт доаркай болх дикка аттача баккха а доахангара дукхагІа шура яккха а.

Дукха ба ферме дика къахьегаш бола говза доаркаш. Царех ба З. Солтаева, С. Сайдулаева, Х. Юсупова, иштта кхыбараш. Кхаь эзарнел тІех килограмм шура яьккхай дІабахача 11 бетта ерригача районе хьалхле лелаеча доарка Солтаева Зинас.

Боккхача лоархІамера гІулакх да ше леладе дезаш дола къона доахан хІара доарка шийна кара Іомаделга, Іатта оамалаш йовзилга. Цудухьа шурий доахан де аьнна хьакъоастадаь 100 шинар доаркашта дІа-юха дийкъад оаха. ХІанз хІара доарка ше леладеча деттача доахал совгІа 6—7 къона бежан а леладу.

Дукха да фермерча хьайбаш леладерий балха юкъе укх гаргарча хана дІадаха дезаш дола кхоачамбоацараш а. Царех керттерадар да Іаьсацта эсала гІулакх делга. Цудухьа уж довш моттигаш а нийслу. Ханнахьа ферме хьатІаэзаяц йол а. ХІанз а 6—7 километр гаьнзра хІара денна цІаккхахьа езаш хул из.

Балха юкъера деррига кхоачамбоацараш дІа а даьха, хьайбай продукташ дукхагІа яхара ший низи хьинари тІа а дахийта къахьега лаьрхІад тха шурий-товарни ферма коллективо.

А. ХАМЗАТОВ,
«Надтеречный» совхоза 2-ча отделене шурий-товарни ферма бригадир.

Ханал хьалха

«Ингушский» совхоза укх шера 4-ча квартале планах тоаяь бІаьстан балхашта кийчъе езаш яр 30 трактор, 4 комбайн, дуккха тракторий нохараш, культивотораш, кхыйола инвентарь. Пленума сийна социалистически яхье а баьнна дика вІаштІехьабаьккхар совхоза механизатораша техника тоаяра болх.

Гудермесерча совхозий механизаторий кхайкарала жоп луш совхоза механизатораша дош деннадар квартальни план Пленум хьаеллача дийнахьа кхоачашъяь яккха. Шоаш тІаийца социалистически декхараш 20 декабре кхоачашдир совхоза механизатораша. Совхоза пхьоалера тоаяь араьннай 30 трактор, 4 комбайн. Иштта тоаяь бІаьстан дІаоттадаьд 18 нух, 20 культиватор, 18 сеялка, 4 сенокосилка. Масса а тайпа балхашта кийчдаь техника тоаяра план тІеххоачашъяьй.

Техника тоаеча тІехдика болх беш ба трактористаш Бязиев Ахьмадхан, Мальсагов Беслан, комбайнераш Гагиев Або, Алероев Ахьмад, Умаров Хамарза, иштта кхыбараш а. ХІара дийнахь балха нормаш 150 процент кхоачашъю цар.

А. ХАРСИЕВ,
(тха корр.).

Лакхъе еза юртбоахама болхлой говзал

Надтеречни районе еррига торонаш я дІахо йодача хана ялат, хьайбай продукташ дукхагІа яхара. Цхьабакъда, уж торонаш бокъонца оарцагІа-м яьхаяц совхозий а отделеней а кулгалхоша. Из гуш да укх масалах. Укх шера «Гвардейский» совхозерча 1-ча отделене болхлоша 1,5-зза дукхагІа ялат чуийцар цу совхоза 3-чеи 4-чеи отделенеша цхьана ийцачул цу отделенешка лаьтташ дукхагІа доллашехьа а.

Ялаташ дикагІа хьувкъийтара, хьайбай продукташ дукхагІа яхара, царга дІабода мах лохбара, къахьегама овсарал лакхъяра керттерадар да юртбоахама специалисташ кийчбелга.

КІезиг-дукха юртбоахама техника лелае харах кхоачам бац хІанз, из лакхъяларга хьежжа шоай говзал а лакхъе еза юртбоахама специалисташа. Иштта, дешарца лакхъе еза шоай говзал хьайбаш леладераша а, шерра дІайоаржае еза дикагІбарий балха говзал.

Цхьабакъда, районерча совхозий кулгалхоша хайра терко-м яц цу лоархІамерча гІулакха.

Ялаташ дика хьувкъийтара, хьайбай продукташ дукхагІа яхара новкъарло ю ханаш во увттарца. Из дац юртбоахаме толамаш дахара духьале ю керттерадар. Нагахьа санна хІара механизаторо, доарка, иштта кхыбараша шоай балха говзал лакхйойя вІаштІехьадаргда юртбоахама хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашде.

Цу гІулакха вІашагІа а ехка, районе кастта болх бе йолалургйолаш я курсаш. Цар торо хулийтаргья деррига юртбоахама балхаш дикка тоаде.

Н. ГОРБАЧЕВ,
района юртбоахама инспекце начальник.

Балха толамаши кхоачамбоацараши

Цхьа-ши шу мара дац Надтеречни районера «Гвардейский» а «Надтеречный» а совхозаш вІашагІъехка. ХІаьта а юртбоахам тоабара дикка толамаш даьхад цига. ВІаший гаьна ядац укх шера социалистически яхье яьнна МагІалбикеи Надтеречнии районаш.

Укх деношка МагІалбика районера юртбоахама къахьегамхой баьхкар Надтеречни районерча юртбоахама къахьегамхоша даьхача толамашкеи цар балха юкъерча кхоачамбоацарашкеи хьажа.

Паччахьалкхенна фуаши тхаи дІадалара шоаш укх шера тІаийца хинна социалистически декхараш кхоачашдаьд Надтеречни районерча къахьегамхоша. Кхоачам хиллал Іалашдаьд гІожа доакъари силоси.

Дукха я района шинна а совхозе паччахьалкхенна шура дІаялара йола укх шера план кхоачашъяь отделенеш. Цу гІулакха районе хьалха латт «Надтеречный» совхоза 2-ча отделене шурий-товарни ферма коллективо. Укх шера хІара Іаттагара шура яккхара план тІеххоачашъяьй цо. Уж толамаш даха фермерча хьайбаш леладерий вІаштІехьадоал барт тайна цхьоагІонца цар къахьегарах массаза а шоай балха говзал лакхъеш хиларах.

Иштта дика къахьийгад цу совхоза 1-ча отделене хьакхий-товарни ферма коллективо а.

Дукха ба районе социалистически декхараш кхоачашдаь хьайбаш леладераш а. Еррига Нохч-ГІалгІай республике а хьалкле лелаеш ва «Гвардейский» совхозера жа Іу Киломатов Гелани. ХІара 100 жийна тІехьара 140 Іаьхар хьалкхебаьб цо укх шера, хІаьта хьатІадоагІача шера кхы а дукхагІа уж хьалкхеде а лаьрхІад. 2800—3000 килограмм шура яьккхай районе дикагІа болча доаркаша З. Солтаевас, С. Сайдулаевас, А. Дулдаевас хІара Іаттагара.

Цхьабакъда, дукха да совхозий балхашта юкъе кхоачамбоацараш а. Кхоачашъяьяц районерча совхозаша паччахьалкхенна ялат дІадалара план. Укх шера ялат во хьийкъадар.

Хьайбаш Іангара доахилга «Надтеречный» совхозерчул дуккха а вогІа лел «Гвардейский» совхозе. ХІаьта хьайбаш чудоахкаш йола помещенеш цу совхозе дуккха дикагІа а я.

Нагахьа санна шинна а совхоза 1-ча отделенешкара хьакхий-товарни фермаш вІаший нийсйича гуш да «Надтеречный» совхоза 1-ча отделене хьакхий-товарни ферма коллективо ший болх дикагІа оттабьлга. Ханнахьа доакъар а дулл хий а меладу фермерча хьакхарчашта. Дика оттадаьд цига искусственни осеменени елга а. Цхьабакъда, кхоачамбоацараш дукха-м цига а да. Царех керттерадар да помещенеш бокъонца дІакъайла йоацилга. Шиннахьара мух чу а хьеккаш латт духьашха яхка хьакхарч чуйоахка отар. Цудухьа я а йов уж. Ферма заведующи волча нов. Крымова цхьаьца бахьанаш лехар, хьакхарч йовш тІера хІана йийннай, аьнна шийга хьаттача. Цун ала безам бацар керттера бахьан помещенеш еха хилар долга.

Дувца хабар а доацаш во оттабаьб хьакхарч кхабара болх «Надтеречный» совхоза 2-ча отделене хьакхий-товарни ферма заведующе нов. Ставске. Ферма гонахьа бІеха я. Из хІанад аьлча, свинаркаша шодашца аракхухь отарашкара кхо. Цудухьа цар вІаштІехьадалац из гаьна дІадахьа.

Кхо дІаккхахьа ворда еций шун ферме, аьнна шийга хьаттача, свинарка нов. Селимеева Марияс аьлар:

— Бригадира яла тигац тхона ворда, цудухьа вІаштІехьадалац лерттІа цІено лелае.

Наггахьа мара балха хьавагІац ший декхар диценна нов. Ставский. Кхо дІадахьа а кхыдола балхаш де а декхарийла вола ферма болхло нов. Онец ший заведующий вордаца хехка а хехкаш лел. Уж гІулакхаш хац совхоза кулгалхошта бакъдар аьлча царна из ха йиш йолаш а дац, хІана аьлча уж ферме хилац. Деха латт база кораш, во я наІараш, масса а оагІорахьара чухьекх мух. Цудухьа дуккхаьа 12 диинахьа 50-нел тІех хьакха еннай ферме.

Боккхача лоархІамера гІулакх да дерригача хьайбай учет нийса лелаелга. Цхьабакъда, из гІулакх хила деззача тайпара дац совхозий фермашка. Цхьадола хьайбаш, къаьстта къона дараш лергех номераш йоацаш да. Иштта моттиг нийсъелар «Надтеречный» совхоза 2-ча отделене шурий-товарни ферме. Цхьан къоначa бежанга хьежача гучадаьлар цхьаккха тайпара номер цун лерга тІа йоацилга.

Шурий-товарни фермай помещенеш стандартни а дика а я «Гвардейский» совхозе. Цхьабакъда, гІулакхаш-м вокха совхозерчул дуккха а вогІа лел. Во гІулакх ду хьайоашта совхоза 3-ча отделене шурий-товарни ферме (бригадир нов. Аройев).

«Надтеречный» совхоза фермашка санна хІара етт латтача моттиге хьалтехаяц цун цІи, малагІча доарка доахана группа я а доарка тІаийца социалистически декхараш а тІадолаш йола табличка. Цена леладац доахан. Эсала лел хьайбаш леладерашта юкъера кхстама болх а. Бакъдар аьлча из болх-м ерригача районе а дика лелац.

Кхоачам хиллал кІир Іалашъяьяц совхозаша, цхьадола Іаьсий чудоахка помещенеш кІир ца тохаш бІеха я. Іаьсаша пенех метташ хьекх, хІаьта цунах кера лазараш а хул.

Сихеи дикеи ерригача юртбоахама техника ремонт ярга хьежжа вІаштІехьадаргда бІаьсти ханнахьа ялаташ дІаде.

Юртбоахама техника ханнахьа ремонт яь яккхара дика къахьийгад «Гвардейский» совхозерча № 2 йолча тракторно-полеводчески бригада коллективо. Шоай бригадера еррига 9 трактор ремонт яь яьккхай механизатораша, цул совгІа юртбоахама инвентарь а ремонт яь яла йоал. БІаьстан балхашта юртбоахама техника укх деношка бокъонца кийчъяь даргда тхо, йоах бригадира нов. Юсупова.

Цхьабакъда, иштта латтац из болх района цхьайолча бригадашка. Еррига тоае езараш 80 гаргга трактор я «Надтеречный» совхоза мастерске. ХІаьта хІанзалца тоаяьраш 17 мара яц. Цул совгІа, тоаяь яьннараш а дуккха гІалаташ долаш я: еха а хайра цІен ца еш а хул цхьайолча тракторашта йоахка даьтта фильтраш, воздухоочистителаш.

Кхашка удобрени юллилга дика лелац совхозашка. Къаьстта во лел из «Надтеречный» совхоза 2-ча отделене. ХІанзалца цхьаккха тайпара удобренеш кхашка дІайихьаяц цига.

Кхы ца говш тоаде деза бІаьсти ханнахьеи дикеи ялаташ дІадера кийчо елга.

М. АХРИЕВ,
(тха спецкорр.).

Шера план кхоачашъяьй

Семилетка хьалхарча шера тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара ца хаддаш хьинаре къахьегаш хьабоагІа тха отделенерча шурий-товарни фермера хьайбаш леладераш. 1959-ча шера доахангара шура яккхара а из паччахьалкхенна дІаялара а план 22-ча декабре кхоачашъяь яккха, аьнна дош деннадар ферма коллективо.

Шоай социалистически декхараш кхоачашдара къаьстта чІоагІа терко тІаяхийта, дукхагІа шура лургйолча тайпара доахан кхоабаш, шоай беррига низ а хьаькъал а дІалуш болх бир доаркаша а, доаханга хьожаш бараша а. Ферма коллективо ший социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдаьд. ХІара Іаттагара шера 1870 килограмм шура яккха лаьрхІача 2070 килограмм шура яьккхай ферма. Даьхенна дІаеннай 2923 центнер шура, планаца лаьрхІар 2844 центнер йолча.

Дика Іунал дар бахьан долаш дентара-денга тІаккхеташ латт дийнахьи буси доахангара йоаккха шура. Укх тІеххьарча шин дийнахьа 40 литр шура тІатехай доахана. Ферме хьалхле лелаеш ба доаркаш ЧІинхоева, Гуноева, Богатырева, Костоева. ДІахо йодача хана юртбоахама продукци совйоаккхаш кхы а дикагІа къахьега дош деннад ферма коллективо.

С. ДОДОВ,
«Ингушский» совхоза 4-ча отделене управляющи.

ЦхьоагІо йолаш я тха коллектив

Дукха ха яц тха шурий-товарни фермера хьайбаш леладерий коллектив вІашагІкхийтта. «Надтеречный» совхоз ше а къона я. Цхьабакъда, барт тайнеи цхьоагІо йолаши-м ба фермера болхлой. Фермера беррига доаркаш нохчий мехкарий ба. Цхьанне шоллагІчоа новкъостал а деш, ца ховр дІа-юха а хоатташ къахьег оаха.

Дукха деза тхона оахош леладеш дола доахан. Оаха дика кхетаду уж дезаргеи царна гІулакх даргеи хьежжа мара хьайбай продуктивность а лакхлургйоацилга.

ДІахо йодача хана хІара Іаттагара дукхагІа шура яккхара боккха лоархІам болаш да дикача фух дола доахан дебаделга. Дикача фух доацаш дуккха а доахан да тха ферме. Из да хеттача тайпара дукхагІа шура йоаккхилга вІаштІехьа ца доалийтарех цхьа бахьан.

Дукха я доаркай балха юкъе новкъарлонаш а. Тха ферме кхо даха шодаш, хьайбаш цІенде херхаш, иштта кхыдола хІамаш кхоачамболаш дац. Из доккха хІама дац аьнна хете а, балха чІоагІа новкъорлонаш ю цу гІулакхаша.

Совхоза а отделене а кулгалхоша чІоагІа терко е еза хьайбаш леладераша лерттІа болх бергболаш деррига кхоачамбоацараш сихха дІадахара.

Кердача шера МагІалбика районерча цхьан доаркаца социалистически яхь лаца дага я со, хІаьта цул тІехьа ца йиса сайна могар а дергда аз.

Балха говзал дешарца лакхъе лаьрхІад фермерча доаркаша. Цу гІулакха каст-каста зоотехнически дешара занятеш хул ферме. Берригача доаркаша дика дакъа лоац цига.

Массаза а тхоай декхараш сихагІеи дикагІеи кхоачашдара ди а бийса а ца къовсаш къахьегаргда оаха.

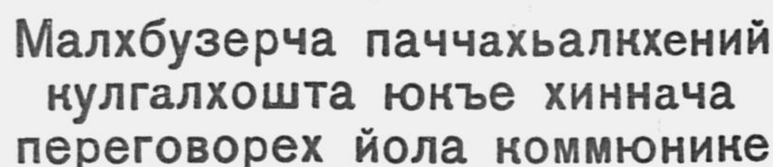
З. СОЛТАЕВА,
«Надтеречный» совхоза 2-ча отделене шурий-товарни ферма доярка.

СТАЛИНСКИ ОБЛАСТЬ. Парте Починковски райкома инициативах Починковски района ерригача колхозашкеи совхозашкеи технически кружокаш вІашагІъехкай. Цу кружокашка шоай технически кхетам лакхбу трактористаша, комбайнераша, машинисташа, шофераша. Кружокашта кулгалдеш ба Починковски РТС инженераши юрта боахама механизаци яра йолча училищера хьехархойи.

Сталина цІерахча колхозерча кружоке дешаш 23 механизатор ва.

Сурта тІа: юрта боахама механизаци яра йолча училища хьехархо С. Г. Данченков технически кружоке заняти еш воал Сталина цІерахча колхозе.

И. Рябиновича сурт. **ТАСС фотохроника.**

Доазол дехьара

Малхбузерча паччахьалкхений кулгалхошта юкъе хиннача переговорех йола коммюнике

ПАРИЖ, 21 декабрь. ТАСС-а корреспондента В. Сысоевас язду: Тахан Париже йистеяьннача малхбузерча паччахьалкхений кулгалхошта юкъе хиннача переговорий хьакъехьа оттаяьча коммюнике тIа йоах, США президентеи, Французски Республика президентеи, ВIашагIкхийттача Королевства премьер-министреи, Германе Федеративни Республика канцлереи 1959 шера 19-гIчеи, 20-тIчеи, 21-гIчеи декабре дийцад царна массанена а хьаштдолаш дола дешаш. Цар дийцад Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъерча гIулакхий хьакъехьара, герз дIададаккхара хьакъехьара дешаш а хIаьта, иштта Берлин чулоацаш йола германски проблема а.

Коммюнике тIарча йоазонах гуш да Берлинах долча деша хьакъехьа 1958 шера 18 декабре йиъ держава оттаяьча коммюнике тIа а Къилбаседаатлантически союза совето 1958 шера 16 декабре яьча заявлене тIа а хьалхагIа шоаш белгалдаь наькъаш малхбузехьарча державашa цIаькха а бакъдеш хилар.

Ховш да, Малхбузехьарча державай наькъаш хIанз Берлине латта вIаштIехьдоаца хьал а кхыча паччахьалкхений эскараша цунна яь оккупаци а дIахо дахьа безам хилара тIадерзадаь долга.

ДIахо коммюнике тIа йоах, «Советски Союза Министрий Совета Председатель юкъе а волаш йола вийне совещани пайдана хилара» барта баьхкаб Малхбузехьарча державай кулгалхой. Президента Эйзенхауэреи, президента де Голлеи, премьер-министра Макмилланеи Н. С. Хрущевга послани яйтай из совещани 27 апреле Париже е шоаш раьза хилар хойташ.

Цу тайппара барт вIашагIа кхийттаб малхбузехьарча державай кулгалхой совещанена кийчлуча хана лаца безача наькъа хьакъехьа а, хIаьта цу гIулакха йоаггIаш йола инструкцеш а еннай. Цунах цар йоах, чакхъяьннача переговорех хинначун хьакъехьа НАТО советага хоам а бергба цунца хан-ханнахьа консультацеш а хургья.

Паччахьалкхенашта керте латтараша ертйолча совещане нийсхонца машар чIоагIбара новкъостал дерг-хиларах шоаш дог тийша хилар хьахойташ язду малхбузехьарча державай кулгалхоша эггара тIехьа.

Шанхай дегIаяр

ПЕКИН, 22 декабрь. (ТАСС). БIарччача 1949 шера денначул дукхагIа болат лу Шанхаерча металлургаша хIанз деннеи бийсаннеи.

Уж толамаш шерра индустри хьалъярца дувзаденна да, йоах Синьхуа яхача агентства. Духхьал укх цхьан шера юххьанцарча ялх бетта Шанхае болх бе дIайолаялийтай шиъ доменни пишк, йоккха блюмингови цех, хьалъеш латт йоккха конверторни цех.

Еза-йоккхача промышленноста центр хулаш латт Шанхаех. Укх шера ийс бетта города еза-йоккхача промышленноста предприятеша 70 процент дукхагIа арахийцай продукци соахка цу хана хийцачул.

ХIара денна тайп-тайпарча моттигашка дIаухийт «Шанхае яьй» аьнна марка тIа а латташ йола чоалхане станокаш, болата прокат, хица а йIовхалца а болх беча электростанцешта йола оборудовани.

Хувцалуш доагIа Шанхаерча болхлой бахача къаьнача йистой сибат а. Чухаьрца яла йоахка горингаш ягIаш хиннача моттигашка хьалъэттай кердача, нах бахача цIеной кварталаш, керда улицаш ехкай, скверашы паркаши яьй.

Миньхан яхача промышленни районе йиллача кердача улицах халкъа Iаьдал латтача шерашка хьалъэттай электромеханически котельнии заводий, йоккхий машинаши Iанара турбинаши хьаеш йолча заводий корпусаш. Города керда улица хозъяьй Миньхан яхача районерча болхлошта укх шера 90 эзар квадратни метр хиллал чуIе моттигаш а луш дукkхаза вIаштIара даьча цIенош.

ГВИНЕЙСКИ РЕСПУБЛИКА. Хьалха къаьма дахчан тIий хиннача вай ханара дика тIий тиллад. Мехка чухь цхьан шера 8 эзар километр совгIа никъ а биллаб, 672 тIий а тиллад.
Чехословацки телеграфин агентства сурт.

Болгаре Халкъа собране сесси хьайийлай

СОФИЯ, 22 декабрь. (ТАСС). Селхан укхаза хьайийлай Болгаре Халкъа Республика Халкъа собране аргIан йоала сесси.

Сессе дувцаргда 1960 шера йолча халкъа боахама паччахьалкхен планахи Болгаре Халкъа Республика 1960 шера йолча бюджетахи дола законаш. Иштта дувцаргда халкъа боахам дегIабоалабар сихдарах, халкъа материальнии культурнии боарам лакхбарах, паччахьалкхенеи боахамаи хьалхе лелаяр эргадаккхарах йолча закона хувцамаш а. Сесси хьожаргья правительстве цхьадола хувцамаш дарах Министрий Совета председателa Антона Югова яьча предложенега а кхыйолча дешашка а.

1960 шера йолча халкъа боахама паччахьалкхен плана законопроектах йола доклад йир Паччахьалкхен планови комиссе председателa Руси Христозова. 1960 шера йолча бюджета закона проектах доклад йир финансай министра Кирил Лазарова.

ТIема кийчо яра миллиардаш доллараш

НЬЮ-ЙОРК, 22 декабрь. (ТАСС). Вашингтонера Юнайтед Пресс Интернейшнл агентства корреспондента беча хоамах президента Эйзенхауэра, хетачох, конгрессагара дукхагIа ахча цехаргда НАТО-на лаьрхIа.

Цунах корреспондента белгалдоаккх укх тIеххьарча 8 шера ВIашагIкхийттача Штаташта ший тIема кийчо яра дерригa лаьрхIача 340 миллиард доллари, хIаьта ший тIема блокашта юкъерча союзникашта тIема новкъостала 22 миллиард доллари дIадахийта хилар.

Цу 8 шера НАТО чубоагIача ВIашагIкхийттача Штатий союзникий тIема бюджеташа дерригa лаьрхIача дIалоац 101 миллиард доллар.

1960 шера йолча бюджета проекта тIа ца эцаш йитар французски сенато

ПАРИЖ. 22 декабрь. (ТАСС). ТIаэцаргахьа 73 саг мара а воацаш тIаэцара духьала 128 саг хиларах укх денношка французски сенато шозлаггIа ешаш тIа ца эцаш йитар Национальни собране могаяь хинна 1960 шера йолча бюджета проект. Из бюджета проект тIа ца эцаш йитара керттера бахьан да хIанзарча правительства хьалха тIем тIа лаьттараштa пенсеш юха метта ца оттадар.

«ТIем тIа лаьттараштa гIойле яр духьа, — аьлар сената заседане къамьл деш коммуниста Жак Дюклос, — бюджета проект тIа ца эцаш йита еза. Цу гIулакхаца дIахойтаргда вай правительствага тIем тIа лаьттачарна законах доагIаш дар цунгара хьадеха вай кийча хилар».

Бюджета духьал хилар сенаторашкоммунисташ, социалисташ, цхьабола «шоай лоIамах бараш», МРП членаш.

Къона Iилмахой

Грознерча институташка, техникумашка дуккхача тайп-тайпарча кхыча городашкарча институташка дешаш ба гIалгIайи нохчийи кагирхой. Иштта хьалкхувш боагIача Iилмахошта юкъе дукха мехкарийи катий нахи ба дийша йистебаьнна а, йистебоалаш латташ а.

Дукха ха йоаццаш Грозне гулбелар Дагестане дешаш бола аспиранташи нохч-гIалгIай Iилма-тохкама института къона болхлойи. Цар ладийтIар Нохч-ГIалгIай метта, исторех, морфолотех, синтаксисах лаьца филологически Iилмай кандидат волча нов. Д. Мальсагова йийшача лекцешка. Боккха пайда белар лекцеша. Дег тIара баркал аьлар нов. Мальсаговна аспиранташа.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Iохайша багIа Куркиев, Д. Мальсагов, Ф. Оздоева, И. Алероев, уралатт М. Чапанов, А. Мальсагов, И. Шовхалошвили, К. Чокаев.

М. СУЛАЕВА тексти сурти.

Юрташка бахача наха эшараш дикагIа Iалашде деза

Бахача нахага хьайбай продукташ, сомаш, баьца даараш, промышленни, культурно-бытовой товараш дохкилга дикка лакхде лаьрхIад укх семилеткахь. Цул совгIа лакхлургья торговле культура а.

Миштa кхоачашду-теш из декхар Каргалински районерча торговле болхлоша?

БОЛХЛОЙ ДУКХА БА, ТОВАРАШ ДОХКА САГ ВАЦ

Массаза а очередаш хул Каргалинскерча дуа хIамаш дохкача тикача. Цхьабараш маькх, вожаш гастрономически товараш, кхоалагIа бараш гIаьленаш эца гIерташ латташ хул цига. Тикача латта цхьа продавец массанахьа а дIаккхачац. Цун вIаштIехьадалац массанена эшар цхьатарра дIадала. Цудухьа раьза боацаш гIараш а ю хIамаш ийдераша.

Цу тикача цаIи шиъи хиннаIац продавец. ЛоархIаш вараш ва 5! Нов. А. Львова заведующи йолча цу тикачура продавецаш шоай хьаштдолча хана балха хьа а боагIа, дага ма дехха юха дIа а болх. Уж сагота бац тиха тIа баьхкарий ха йовра аьнна.

Тика товараш леладеча складе хилар тхо. Лакхерча, маькх уллае езача полка тIа латтар тайп-тайпара йола яьшкаш шоллагIча полка тIа дадар продавеций бIеха халаташ, кхыдола цар барзкъаш. Маькх уллар бIехача яьшка тIа. Заведующи нов. Львова ледкъаш яр складе дукха дехкий дийбад яхаш. Цо кхетадацар уж дебара маIан.

Тикача дукхагIа йолча хана маькх, гIаьленаш, кхыдола дуа хIамаш хилац.

IАЙ ДУВХАДУ БАРЗКЪАШ АЬХКИ ИЙДЕ ДЕЗА...

Каргалински раймаге хилац Iай ювхаю полтош, резинови кога гIирс, берий пазаташ, хлопчатобумажни кIадаш, иштта кхыдараш, хIаьта цига дукха я эрза шляпаши сандалеташи. Раймага директора нов. Абояна хет, Iай дувхаду барзкъаш аьхки, аьхки дувхадераш Iай ийде деза, аьнна. Цунца нийсбаь бу тика директора ший болх. Нов. Абоян а торготдела заведующи н. Балаянц а бицбеннаб, массаза — Iай а аьхки а наха эшаш дола товараш хьатIакххахьа дезилгах.

ТАМАШИЙНА БАКЪДАР

Рейде дакъа лаьцараш хилар Курдюковски яхача станице № 2 йолча тикача. Бахача наха эша товараш Iалашделгеи уж дохкилгеи геттара во латт цу тика чу. Ах шу а кхы дукхагIа а ха йоаккх тика тIа берий ловзоргаш, пхьегIаш, маьнгеш, кхыдола товараш доацаш. Елкана гонахьа ухкаеш йола ловзоргаш яц тикача, хIаьта райцентре уж шортта я.

— Оаш тамаш ю? Тхо-м Iемад,— йоах колхозница Болдырькова Марияс,—цхьадола товараш эца городе аха дезаш хул тхо. ДIадахача шера шифоньер эца заявка еннаяр аз. ХIанз а ховш дац из маца хургья.

— Шера цкъа а дахьац тха тика тIа басма, алтаз, киси, — аьлар колхозница нов. Федотовас.

Бахача наха эшаш дола товар во Iалашду ерритача районе а.

Нагахь санна районни кулгалхоша шоай балха а бахача наха эшачунна а лерттIа терко йоре торо хургьяр, уж лакхе дувца товараш Iалашде.

Районерча дуа хIамаш дохкача тика складача вар райПО воккхагIа вола товаровед нов. Бакусев. Ше яхари дувцари фуд ца ховш менна вар из. Балха хана къаракъ меларах комсомольски собране вийцав из, цхьабакъда, кхийтта-м вац. Иштта маларах дог гIоздаьнна вар столове директор нов. Ефимов а. Милице болхлой оарцагIабала безаш, селла харцахьа лелар нов. Ефимов.

Бакусевеи Ефимовеи леладеча харцахьача гIулакхаша хьахьокх райПО партийни а комсомольски а организацеша шоай болхлошта юкъе кхетама болх во лелабелга.

РайПО кулгалхой, беррига торговле болхлой декхарийла ба бахача наха эшар дикагIа Iалашде а торговле культура лакхъе а.

«Сердало» газета рейдови бригада:

К. ГРИНЧЕНКО, станични Совета депутат.
С. ЦАЙ, райбольница санэпидотдела керттера лор;
М. ТКАЧЕНКО, «Ленина никъ» яхача районни газета болхло;
М. ХАМХОЕВ, «Сердало» газета собкорр.

«АБУБЕШИР» ОТТАЕ КИЙЧЛУШ БА

Дика тоабелар Ачхой-Мартановски района «Валерик» яхача юртарча клуба болх комсомолка Грибова заведующи хержача хана денз.

ЧIоагIа новкъостал ду цо нохчий мехкараштa дешара. Дукха мехкарий цо новкъостал деш комсомоле дIачубахаб. Бахача наха юкъе пайдане лекцеш еш Грибовас. «Валерик» яхача юртарабараш чIоагIа раьза ба цо беча балха.

Керда шу тIакхоачаш нов. Грибовас кулгал деш Хамидова «Абубешир» яха пьеса кийчъеш ба комсомольцаш.

М. АСХАБОВ, педучилища студент.

ДАГА ДАЬЛЛАР КХОАЧАШ ХИННАД

Дахача шера Наьсар-кертерча библиотеке болх беш яр Евлоева Диба. Ше цига болх бешшехьа масса а йолча хана школе а ухаш бераштa беседаш йора, книжкаш а дешар цо. Дукха деззделар цунна бераштa хьехилга. Цу хана денз хьехархочун говзал Iомаяр датара далацар цунна.

Грозне хьехархой курс яккха яхийтар Диба укх шера. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте заочни деша экзамен дIа а енна цIаера из. ХIанз Наьсар-кертерча юкъерча школе кхоалагIча класса хьехаш я из.

М. ЗАНГИЕВ.

Эрсий гравера выставка Грозне

12 декабре Нохч-ГIалгIай художникий Союза выставкай зале хьайийлай РСФСР халкъа художник а СССР-а художествай Акамеде бокъонца вола член а волча Сталински преме лауреата И. Н. Павлова произведеней выставка. Из хьаеллилга вIаштIехьадаьккхад РСФСР художникий оргкомитетои РСФСР художественни фонда выставкай отделои.

Выставке хьахьокхаш я 1884 шера денз 1950 шерага кхаччалца дикача эрсий гравера яьчарех 200 совгIа произведени. Ше мел вах Павлова даьча дуккхача хIаман зIаммига дакъа мара дац из. Цхьабакъда, цу зIамигача даькъо а Грозне бахача наха бIаргайойтаргья йоккха талант, художника цецвоаккхаш йола говзал йолаш къахьегам а вахар а Iалаьмате чIоагIа довзаш из хилар. Выставке хьажа баьхкараштa бIаргагургда художнико ший творчества юхь дIа миштa йолаьй, книжкашта даьха Сытина типографена эша сурташ, эрсий художникий В. Маковске, А. Архипова, И. Казакова сурташ тIара яь гравюрни бIагIаш. Уж балхаш бахьан художествай общества хьалхара премеш дуккхаза а тийннай Павловна. Царна бIаргагургда керттерадар къаьнарча Русе архитектурни пейзаж а йолаш, ший композицех цо тIеххьарча хана даь балхаш.

Грозне бахача наха чIоагIа могадир Павлова «Астрахань», «Кама бийсан», «Буран», «Звенигород», яха балхаш, М. И. Калинина, Г. К. Орджоникидзе, О. Ю. Шмидта портреташ, хIаьта иштта «Останкино», «Провинция», «Къаьнара Москва», «Москве моттигаш» яхача альбомаш тIара дукха листаш а. Художественни лоархIам хинна ца Iеш, документальни мах болаш а да уж.

Ше бIаргадойта веннар маддарра гучадаьккха хьагойтарцеи тIехьяьнна чIоагIа гравера профессиональни техника хиларцеи выставке хьожача наьха чIоагIа уйла тIаоз Павлова балхаша.

В. И. СЕМЕНОВ, выставка директор.

Смотре дакъа лаца кийчлуш ба

ЧIоагIа дог гIоздаьнна кийчлуш я Мескер-Юртарча клуба самодеятельни коллектив вай республике хургйолча художественни самодеятельноста смотре дакъа лаца.

Цу коллектива кулгалдеш ва коммунист-общественник нов. С. П. Куликов. ДIадахача шера хиннача художественни самодеятельноста республикански смотре хьалхара моттиг яьккхар коллективо. ХIаьта концерте дакъа лаьцача 17 сага Сийлен грамоташ а елар.

«Шалинский» совхоза 2-ча отделенерча болхлошта чIоагIа дезаденнад хьехархоша-артисташа уьттаду концерташ. Эрсий, нохчий, гIалгIай меттала хоро оала иллеш чIоагIа хоза а хеташ тIаэц зрителаша. Иштта эрсий ашараши частушкаши дика оалаш белгалбаьннаб нн. М. Тянтова, Н. Максимович, В. Федосова кхыбараш а.

Художественни самодеятельноста коллективо Курчалоевски районе бахача наха а уьттадаьд концерташ. Цига цар оттайир «Халкъа цIерах» яха пьеса. Дика лоархIаш я И. Городецке язъяь «ДIайхача дийнахьа» яха постановка, иштта кхыяраш а. ХIанз хургйолча республикански самодеятельноста смотре цIаькха а хьалхара моттиг яккха лаьрхIад коллективо.

Е. САРАНЦЕВА, Шалински района культура отдела заведующи.

Студенташта юкъе соревновани хилар

Дукха ха йоаццаш нефтяной института спортивни зале вIашагIкхийтар нефтянойи педагогическийи институтий тяжелоатлеташ. Цига конкурсах боацаш дакъа лаьцар республикерча спортсменаша, мастераша А. Грибова, Н. Осташенкос, Л. Израилова.

Кхоъ рекорд оттайир спорта мастера Грибов Афанасе. Къаьстта белгалваьлар Израилов Леча. Ткъо шера легкоатлеташта юкъе хьалхле лелаяьча Д. Строковал тIехваьлар Леча. 122,5 килограмм хьал а айяь, республика рекордсмена цIи яьккхар цо.

Сурта тIа: рекордсмена Л. Израилова яьккха котало даькъала ювц соревноване керттерча судахочо.

А. ШАВКУТА, студент.
Л. МИРЗОЯНА сурт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Халкъашта дага латтараш дизза кхоачашде

Кхо бутт гаргга ха йоаккхаш болх бир ООН-а Генеральни Ассамблея XIV сессе. Халкъашта юкъера кхоккаденна латта гIулакхаш Н. С. Хрущев США вахарца дувзаденна мел деннача хана хилар из сесси. Из кхоккам мелбалар хоалуш гучадьлар цун балха тIа.

Доазол дехьарча кепа йоазоно нийсса белгалдоаккх ООН-е Н. С. Хрущева даь къамаьли массане а дерригa герз дIадаккхара Советски правительства цIерах цо кхайкаяь плани сессе балха тIехь керттера гIулакх хилар. Дуккхача адамаша чIоагIа могаяь йола из йоккха план сессе дешашта юкъе кертте латтар.

ООН-е советски предложенеш ювцаро цIаькха а бакъдир герз дIадаккхара дош берригача адамашта дагадоаллаш хилар. Сессе хиннача нахах цхьанне а советски правительства инициативан духьал къамаьл данзар. ООН-а членаш долча дерригача мехкий делегацеша цхьа барт а болаш кхьаллаьцар вай ханара эггара лоархIамегIа дола дош хаьдда къоастаде шоай низ тIабахийта паччахьалкхенаш тIахьехаш яь советско - американски цхьана йола резолюцеш. ХIанз керттерадар из гIулакх бокъонца чакхдаккхар да. Ший оагIонгахьара вай делегацес къаьтта дIакхайкадир массане а дерригa герз дIадаккхара дош дика кхоачашдеча Советски Союз мела хург ца хилар.

Герз дIадаккхара дешах дIакъоастаде йиш йоацаш да ядерни герза ду тохкамаш дIадоахилга а. Кхаь паччахьалкхен Женеверча совещане из гIулакх дувца шу совгIа ха йолга ховш ма дий. Е йоагIаш йолча договора статьяй диъ даькъах кхо дакъа барт хинна вIаштIехьайоалаш дика гIулакх карагIдаьннад совещане дакъа лоацараштa. Цхьабакъда из гIулакх махулла чехкагIа вIаштIехьадаккха Советски оагIоно беча балха духьаленаш ю Малхбузерча паччахьалкхенаша. Цу хьакъехьа Генеральни Ассамблее хиннача дуккхадукхагIа йолча делегацеша Азерчеи Афрингерчеи мехкий группа резолюце хьаллаьцар. Цу резолюце тIа белгалдоаккх атомнии термоядернии герза ду тохкамаш дIадахар данне а тIехьа тетта йиш йоаца гIулакх хилари йоккхий паччахьалкхенаш цу деша хьакъехьа махулла чехкагIа барт бе декхарийла хилари.

Дунен общественносто чIоагIа раьза а йолаш, хьаллаьцар Сахаре ядерни тохкамаш делга дIададаккха Франци тIахьехаш Генеральни Ассамблея сессе тIаийца резолюци. Цу резолюцена тIехьа 60 делегаце кхадж тессар.

Къаьтта дика довзаш да Ассамблея даь уж соцамаш — герз хьадара духьал, ядерни герз а цунна ду тохкамаш а дIадаха дерригача дунен тIа болча наьха низ кхоачача боламо даь гIулакх хилар. Шийла тIом бIаьхбе а «низа позице тIара» яхача политика юха тIаберза а гIертача наха духьал да дунен халкъаш. Дика ховш да ядерни тохкамаш де аьнна Труманеи Рокфеллереи даьча тIахьехамашта американски халкъ хьадда духьал далар.

Ассамблея сессе дийцар Алжира дош а. Политически комитете дукхагIа болча делегаташа могайир Алжире хIанз эттача хьало дунен халкъашта юкъерча машара а уж лорадалара а кхерам тIатоссаш я аьнна оттаяь резолюци. Резолюце тIа йоах, Алжирера тIом дIабаккха беза. Цу тIа оттадаьд шинна а оагIоно махулла чехкагIа Алжирски халкъа ше къаста бокъо луш йола переговораш яра эша хьалаш кийчде деза, аьнна. Цхьабакъда, къаьсттача цхьадолча гIозараша шоашта де мел могар дир Генеральни Ассамблее Политически Комитета резолюци тIа ца эцийта гIерташ.

Сессе баьча дикача балхах лархIа дезаш да Комитето опека дешай хьакъехьа яь доклад Генеральни Ассамблея могайири 1960—1961-ча шерашка Африкера Французски Того, Итальянски Самоли, Французски Камерун, Боккхача океанера Малхбузера Самоа мукъайоалийтаргйолаш соцамаш тIаэцари. Мукъадалийтачул тIехьагIа ООН-е членалла хьаэцаргда уж мехкаш.

Цхьабакъда сессе къоастаданзар лоархIам болла дунен халкъашта юкъера цхьадола дешаш, царца Корея дош а долаш. Корея дош дувцаш нийсса вIаший духьалара ши позици эттар. Социалистически мехкий делегацеш Корейски дош мацара хьакъехьа къоастаду керттера гIулакх хиларах тарра Кореяра кхыча мехкий эскараш махулла чехкагIа арадахара тIехьа айттар. Нейтральни паччахьалкхенаша бокъонца контроль а лоаттаергйолаш, Корее кортамукъара хоржамаш де предложени оттайир цар. Цу гIулакха духьал а йолаш, Къулбехьарча Корее оккупационни эскараш доллашехь а, «хоржамаш» де деза йоахар Малхбузехьарча паччахьалкхенаша, вешта аьлча пар даьча лоархIамех, Корейски Халкъа Демократически республикана духьала баьча тIема юкъе дакъа лоацаш хиннача мехкаша контроль а лоаттаеш, «хоржамаш» де деза йоахар цар. Иштта оттадьча гIулакхо юха а кегадаьд корейски дош. Лоравалара Совета хадданза боаца членаш хоржаш йIаьххача хана а тIагIертта а телхайора нийсхонца географически хьалага хьежжа йоагIа викалаш харжара бокъо. Польша кандидатура духьал Турце кандидатура оттайир цар, Кхерамах лоравалара Совете малхбоалерча Европа паччахьалкхен цун кандидатура оттае бокъо йоацаше а. Цу тайпара гIулакхаш а ледадеш, Малхбузен викалаша ООН-а сий лохдора.

США-и Малхбузерча кхыча паччахьалкхенийи викалаш тIагIертта хьовзарах сессе дувца оттадир «тибетски дош». Шийлача тIема гIулакх дIахо дахьа гIертарий Халкъа Китая чурча гIулакхашта юкъе леллха уйла йола, законах йоацаш хьахьоарчаю резолюци яр из. Иштта ала доагIа «венгерски дешах а». Из дувцаш хьагучадаьлар ООН-е цхьадола къаьстта гIозараш бокъонца бакъдар лархIа безам а боацаш, шийлача тIема гIулакхаш дIахо дахьа хьаштдолаш хилар. «Непсабадшаг» яхача венгерски газето нийса яздора: «цу кампане лерхIар — массане а дерригa герз дIадаккха а ядерни герза тохкамаш делга дIадаккха а аьнна оттаяьча предложене тIера уйла яккха гIерташ хилар да», — яхаш.

Дунен общественность чIоагIа хьожаш яр сессе балхага. Общественносто чIоагIа могаду дунен халкъашта юкъерча гIулакхий кхоккам мелбеш Генеральни Ассамблея тIа мел ийца дика соцамаш, цу соцамашта новкъарло е мел гIертачоа духьал а я из. ВIашагIкхийттача Къамий Организаци машар чIоагIбеча а адамашта дагадоаллараш кхоачашдеча а ший гIулакх дизза чакхдаккха декхарийла я.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал—«Лакхехьарча общеcтве бода никъ».
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — «Лакхехьарча общеcтве бода никъ».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — «Лакхехьарча общеcтве бода никъ».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
«Родина» яхача кинотеатре «Малышка».
Долалу: 8.30, 10.10, 11.55, 1.40, 3.25, 5.10, 6.55, 8.35, 10.15.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; Корректорске—2-30-91; партийни вахареи экономики отделий — 2-25-72;

СФ03681. 1918 шерарчa 11-ча августа цIерах йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Зказ № 7639